ព្រះរាជជីវប្រវត្តិសង្ខេប
ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ
ព្រះបរមរតនកោដ្ឋ

Le
959
NOR

សូមឧទ្ទិសមហាកុសល

ថ្វាយ

ព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធ ព្រះមហាវីរក្សត្រ ព្រះវររាជបិតា ឯករាជ្យ

បូរណភាពទឹកដី និងឯកភាពជាតិខ្មែរ

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះរាជជីវប្រវត្តិសង្ខេប

ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ

ព្រះបរមរតនកោដ្ឋ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
15419/13
បណ្ណាល័យជាតិ

បោះពុម្ពលើកទីមួយ
ចំនួនបោះពុម្ព ១០ ០០០ច្បាប់
ISBN-13: 978-99963-650-1-0

ភ្នំពេញ

២០១៣

National Library of Cambodia
00028600
www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

សូមឧទ្ទិសមហាកុសល

ថ្វាយ
ព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធ

ព្រះមហាវីរក្សត្រ
ព្រះវររាជបិតា ឯករាជ្យ បូរណភាពទឹកដី
និង
ឯកភាពជាតិខ្មែរ
«ព្រះបរមរតនកោដ្ឋ»

សូមបួងសួង
សូមព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធព្រះអង្គ
យាងគង់សុគតិភព
កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះរាជជីវប្រវត្តិសង្ខេប
ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ
ព្រះមហាវីរក្សត្រ ព្រះវររាជបិតាឯករាជ្យ បូរណភាពទឹកដី
និងឯកភាពជាតិខ្មែរ «ព្រះបរមរតនកោដ្ឋ»

ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះមហាវីរក្សត្រ ព្រះវររាជបិតាឯករាជ្យ បូរណភាពទឹកដី និងឯកភាពជាតិខ្មែរ «ព្រះបរមរតនកោដ្ឋ» ព្រះអង្គប្រសូតនៅថ្ងៃអង្គារ ១១កើត ខែកត្តិក ឆ្នាំច ចត្វាស័ក ព.ស.២៤៦៥ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី៣១ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩២២ នៅរាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ព្រះអង្គជាព្រះរាជបុត្រទោលរបស់ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេចព្រះនរោត្តម សុរាម្រិត និងសម្តេចព្រះមហាក្សត្រិយានី ស៊ីសុវត្ថិ កុសុមៈនារីរតន៍ សិរីវឌ្ឍនា។ ខាងខ្សែព្រះមាតា ព្រះអង្គជាព្រះរាជនត្តារបស់ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះមុនីវង្ស និងជាព្រះរាជនត្តាទួត របស់ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម បើរាប់តាមខ្សែព្រះបិតា។

ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៣០ ដល់ឆ្នាំ១៩៤០ ព្រះអង្គបានចូលសិក្សានៅសាលាបឋមសិក្សា François Baudoin និងនៅវិទ្យាល័យព្រះស៊ីសុវត្ថិ រាជធានីភ្នំពេញ។ បន្ទាប់មក ព្រះអង្គបានយាងទៅបន្តការសិក្សានៅវិទ្យាល័យបារាំង សាសលូ ឡូបា (Chasseloup Laubat) នៅទីក្រុងព្រៃនគរ «Saigon» បច្ចុប្បន្នសាលាមធ្យមសិក្សា ឡេ គ្វី ដូន ទីក្រុងហូជីមិញ សាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម។

លុះដល់ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៤១ ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជបល្ល័ង្កបានជ្រើសតាំង និងថ្វាយព្រះរាជឋានៈព្រះអង្គជាព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ព្រះអង្គបានឡើងគ្រងរាជសម្បត្តិ នៅថ្ងៃអង្គារ ៩កើត ខែកត្តិក ឆ្នាំម្សាញ់ ត្រីស័ក ព.ស.២៤៨៤ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៤១។

នៅឆ្នាំ១៩៤៦ ព្រះអង្គបានយាងបំពេញព្រះរាជទស្សនកិច្ច ជាលើកដំបូងនៅប្រទេសបារាំង តាមការអញ្ជើញរបស់លោកប្រធានាធិបតី Felix Gouin និងបានជួបលោកឧត្តមសេនីយ៍ សាល ដឺហ្គោល (Charles de Gaulle) នៅ Colombey។ នៅឆ្នាំ១៩៤៦ និង១៩៤៨ ព្រះអង្គបានបន្តការសិក្សាជាន់ខ្ពស់ នៅសាលាអនុវត្តទ័ពសេះ និងកងទ័ពរថពាសដែកនៅសូមួរ (Saumur) ប្រទេសបារាំង។

ក្នុងឆ្នាំ១៩៤៧ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គបានទទួលមហាជោគជ័យក្នុងការទាមទារឲ្យព្រះរាជាណាចក្រថៃឡង់ សងមកព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាវិញ ជាដាច់ខាតនូវខេត្តខ្មែរ ដែលក្នុងពេលមានចម្បាំងសកលលោកលើកទី ២ ថៃឡង់បានយកពីកម្ពុជាទៅគឺខេត្តបាត់ដំបង សៀមរាប កំពង់ធំ និងស្ទឹងត្រែង។

www.elibraryofcambodia.org

ឆ្នាំ១៩៤៩ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ បានទាមទារឲ្យប្រទេសបារាំងបញ្ឈប់នូវសន្ធិសញ្ញាអាណាព្យាបាល ដែលបានចុះហត្ថលេខានៅឆ្នាំ១៨៦៣ និងឆ្នាំ ១៨៨៤។ នៅឆ្នាំ១៩៤៩ដដែល ព្រះអង្គបានឡាយព្រះហស្តលេខាលើសន្ធិសញ្ញាឯករាជ្យ ដែលប្រទេសបារាំងព្រមទទួលស្គាល់តាមផ្លូវច្បាប់ នូវឯករាជ្យរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ សន្ធិសញ្ញាឆ្នាំ១៩៤៩នេះ លុបចោលនូវសន្ធិសញ្ញាអាណាព្យាបាលឆ្នាំ១៨៦៣ និងឆ្នាំ១៨៨៤។

ពីឆ្នាំ១៩៥២ ដល់ឆ្នាំ១៩៥៣ ដោយព្រះអង្គយល់ថាឯករាជ្យ ដែលប្រទេសបារាំងបានទទួលស្គាល់នៅឆ្នាំ១៩៤៩ ពុំទាន់មានលក្ខណៈពេញបរិបូណ៌ ដូច្នេះទើប ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គបានយាងបំពេញព្រះរាជបូជនីយកិច្ចទាមទារកេតនកណ្ឌឯករាជ្យ ១០០% ជូនជាតិមាតុភូមិ។

នៅថ្ងៃទី០៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៥៣ ដោយស្នាព្រះហស្តដ៏ឧត្តុង្គឧត្តមរបស់ព្រះអង្គ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានទទួលឯករាជ្យទាំងស្រុង ពីសាធារណរដ្ឋបារាំង។ ប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាទូទាំងប្រទេសសូមថ្វាយព្រះកិត្តិនាមព្រះអង្គជា «ព្រះមហាវីរបុរសជាតិ-ព្រះបិតាឯករាជ្យជាតិ»។

នៅឆ្នាំ១៩៥៤ ព្រះអង្គបានបញ្ជូនព្រះរាជគណៈប្រតិភូ ជាព្រះរាជតំណាងរបស់ព្រះអង្គទៅចូលរួមនៅក្នុងសន្និសីទអន្តរជាតិ ស្តីពីបញ្ហាឥណ្ឌូចិន នៅទីក្រុងហ្សឺណែវ (Genève) ដែលមានប្រទេសកម្ពុជាចូលរួមក្នុងឋានៈជារដ្ឋឯករាជ្យ ឯកភាពជាតិ។

នៅថ្ងៃព្រហស្បតិ៍១០កើត ខែផល្គុន ឆ្នាំមមី ឆស័ក ព.ស. ២៤៩៧ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី០៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៥៥ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គបានដាក់រាជ្យថ្វាយ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សុរាម្រិត ជាព្រះរាជបិតា។ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សុរាម្រិត ព្រះអង្គ បានប្រទានចំពោះ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ នូវព្រះបរមងារជា «សម្តេចព្រះឧបយុវរាជ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា»។

ថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៥៥ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គបានបង្កើតចលនាសង្គមរាស្ត្រនិយម ដែលមានគណបក្សជាច្រើនចូលរួមក្នុងចលនានេះ។

ពីថ្ងៃទី១៨ដល់ថ្ងៃទី២៤ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៥៥ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គបានចូលរួមក្នុងសន្និសីទកំពូល អាហ្វ្រិក-អាស៊ី លើកទី១ នៅទីក្រុងបាន់ឌុង (Bandung) ប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី ហើយនៅទីនោះ ព្រះអង្គបានប្រកាសពីនយោបាយអព្យាក្រឹតក្នុងឯករាជ្យទាំងស្រុង និងសន្តិសហវិជ្ជមាន នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាមួយបណ្តាប្រទេសទាំងអស់ ដោយមិនគិតពីមនោគមវិជ្ជាឡើយ។ ព្រះអង្គបានជួបជាលើកដំបូងជាមួយនឹងលោក ហ្សាវ៉ាហារឡាល់ នេរូ (Jawaharlal Nehru) នាយករដ្ឋមន្ត្រីឥណ្ឌា, លោក ហ្គាម៉ាល់ អាប់ដែល

www.elibraryofcambodia.org

ណាសែរ៍ (Gamal Abdel Nasser) ប្រធានាធិបតីសាធារណរដ្ឋអារ៉ាប់រួម, លោក អាម៉េត ស៊ូការណូ (Ahmed Sukarno) ប្រធានាធិបតីឥណ្ឌូណេស៊ី, លោក ជូ អេនឡាយ (Zhou En Lai) នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន។

ថ្ងៃទី១១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៥៥ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គ បានទទួលមហាជោគជ័យក្នុងការបោះឆ្នោតរដ្ឋសភា ដោយបានទទួលការគាំទ្រពីប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរច្រើនលើសលប់។ ព្រះអង្គបានទទួលព្រះរាជឋានៈជានាយករដ្ឋមន្ត្រី ហើយក្នុងព្រះឋានៈជាប្រមុខ នៃប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ព្រះអង្គបានបំពេញព្រះរាជកិច្ចដឹកនាំ ដើម្បីអភិវឌ្ឍព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាជាទូទៅ នៅក្នុងគ្រប់វិស័យនៃការកសាងជាតិរបស់ព្រះអង្គ ជាពិសេសការលើកស្ទួយនារី ឲ្យមានសិទ្ធិស្មើភាពនឹងបុរសក្នុងការបោះឆ្នោត។

ថ្ងៃទី១៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៥៥ ក្រោមព្រះរាជកិច្ចដឹកនាំរបស់ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ប្រទេសកម្ពុជាបានចូលជាសមាជិក នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ។

នៅឆ្នាំ១៩៥៦ នៅ ប្រ៊ីយ៉ូនី (Brioni) នៃសាធារណរដ្ឋ សហព័ន្ធសង្គមនិយមយូហ្គោស្លាវី ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គបានក្លាយជាបិតាស្ថាបនិកទី៥ ចលនាមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ ដោយបានឡាយព្រះហស្តលេខាលើធម្មនុញ្ញ នៃចលនាមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធបន្ទាប់ពីអ្នកផ្តួចផ្តើមគំនិតដ៏សំខាន់៤រូបទៀតៈលោក ហ្សូស៊ីប ប្រូស ទីតូ (Josip Broz Tito) ប្រធានាធិបតីយូហ្គោស្លាវី, លោក ហ្សាវ៉ាហារឡាល់ នេរូ (Jawaharlal Nehru) នាយករដ្ឋមន្ត្រីឥណ្ឌា, លោក អាម៉េត ស៊ូការណូ (Ahmed Sukarno) ប្រធានាធិបតីឥណ្ឌូណេស៊ី និងលោក ហ្គាម៉ាល់ អាប់ដែល ណាសែរ៍ (Gamel Abdel Nasser) ប្រធានាធិបតីសាធារណរដ្ឋអារ៉ាប់រួម។

នៅខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៥៦ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ក្នុងព្រះឋានៈជានាយករដ្ឋមន្ត្រី ព្រះអង្គបានយាងទៅបំពេញទស្សនកិច្ចជាផ្លូវរដ្ឋ នៅសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន និងបានជួបជាមួយថ្នាក់ដឹកនាំចិនជាច្រើនរូប មានឯកឧត្តមប្រធាន ម៉ៅ សេទុង (Mao TseTung) ជាដើម។ ព្រះអង្គបានឡាយព្រះហស្តលេខាលើសេចក្តីប្រកាសរួមស្តីពីមិត្តភាពកម្ពុជា-ចិន។

នៅឆ្នាំ១៩៦០ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សុរាម្រិត ទ្រង់សោយទិវង្គតពេលនោះ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ត្រូវបានសមាជិករដ្ឋសភាខ្មែរ សម្រេចជាឯកច្ឆន្ទជ្រើសតាំងព្រះអង្គជា ព្រះប្រមុខរដ្ឋ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ក្នុងព្រះឋានៈនេះ ព្រះអង្គបានបន្តការដឹកនាំប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ក្នុងព្រះរាជកិច្ចកសាងជាតិមាតុភូមិយ៉ាងសកម្មជាទីបំផុត។

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦០ នៅមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ព្រះករុណា ព្រះបាទ

www.elibraryofcambodia.org

សម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គបានលើកឡើងនូវផែនការបង្កើតអាស៊ីអាគ្នេយ៍ជាតំបន់អព្យាក្រឹត រវាងប្លុកមហាអំណាចទាំងពីរ គឺលោកសេរី និងលោកសង្គមនិយម។

នៅខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៦១ តាមព្រះរាជតម្រិះផ្តួចផ្តើមរបស់ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ សន្និសីទអន្តរជាតិមួយត្រូវបានបង្កើតឡើង នៅទីក្រុងហ្សឺណែវ (Genève) ដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់រវាងភាគីទាំង ៣ នៅប្រទេសឡាវ។

ចាប់ពីខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៦១ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គបានបំពេញព្រះរាជបេសកកម្មនយោបាយការទូត និងផ្លូវច្បាប់ ដើម្បីទាមទារប្រាសាទព្រះវិហារជាសម្បត្តិវប្បធម៌បេតិកភ័ណ្ឌជាតិខ្មែរ ពីប្រទេសថៃមកវិញ ដោយតុលាការក្រុង ឡា អេ (La Haye) បានសម្រេចប្រគល់មកជូនព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាវិញ នៅថ្ងៃទី១៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៦២។

នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៦១ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គបានយាងចូលរួមក្នុងសន្និសីទកំពូលលើកទី១ នៃចលនាមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធនៅ បែលក្រាដ (Belgrade) នៃប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ដែលមាន ២៥ ប្រទេសចូលរួម។ នៅទីនោះព្រះអង្គបានថ្កោលទោសចំពោះអំពើរបស់ពួកអាណានិគមនិយម ចក្រពត្តិនិយម និងការប្រកាន់ពូជសាសន៍។

នៅខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៦៤ លោកឧត្តមសេនីយ៍ សាល ដឺ ហ្គោល (Charles de Gaulle) ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋបារាំង បានរៀបចំបដិសណ្ឋារកិច្ចជានិឡារិកថ្វាយ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ នៅទីក្រុងប៉ារីស។ លោកប្រធានាធិបតីបានទទួលដោយស្មោះសរនូវសំណើរបស់ភាគីកម្ពុជា ស្តីពីការទទួលស្គាល់អព្យាក្រឹតភាព នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

នៅចុងខែសីហា និងដើមខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦៦ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ បានរៀបចំបដិសណ្ឋារកិច្ចទទួលជានិឡារិក លោកឧត្តមសេនីយ៍ សាល ដឺ ហ្គោល (Charles de Gaulle) ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋបារាំង ដែលបានមកបំពេញទស្សនកិច្ចជាផ្លូវរដ្ឋនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ថ្ងៃទី០១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦៦ នៅក្នុងសុន្ទរកថា ដែលថ្លែងនៅពហុកីឡាដ្ឋានជាតិអូឡាំពិកភ្នំពេញ លោកប្រធានាធិបតីបានគាំទ្រព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលការពារឯករាជ្យ បូរណភាពទឹកដី អព្យាក្រឹត សន្តិភាពនៃខ្លួន។

ពីថ្ងៃទី២២ ខែវិច្ឆិកា ដល់ថ្ងៃទី០៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៦ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ បានយាងជាព្រះរាជាធិបតីភាពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ក្នុងឱកាសព្រះរាជពិធីបើក និងបិទការប្រកួតកីឡា GANEFO អាស៊ី លើកទី១ នៅរាជធានីភ្នំពេញ។

ក្រោមព្រះរាជកិច្ចដឹកនាំរបស់ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ក្នុងសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម ដែលប្រជារាស្ត្រខ្មែរបានថ្វាយព្រះនាមព្រះអង្គថាជា -ព្រះបិតា

www.elibraryofcambodia.org

ឯករាជ្យជាតិ-ព្រះបិតាសិក្សាធិការជាតិ-ព្រះបិតាកីឡាជាតិ-ព្រះបិតាស្ថាបនាជាតិ»

សមិទ្ធផលនានាជាច្រើន បានត្រូវកសាងឡើង និងប្រារព្ធព្រះរាជពិធីសម្ពោធជាបន្តបន្ទាប់ សម្រាប់ប្រជារាស្ត្រប្រើប្រាស់នៅតាមបណ្ដាខេត្ត-ក្រុងនានា ជាពិសេសមានសមិទ្ធផលធំៗ ដូចជា:

-វិមានឯករាជ្យ

-វិមានរដ្ឋចំការមន

-ចំណតអាកាសយានដ្ឋាន អន្តរជាតិពោធិចិនតុង

-ចំណតអាកាសយានដ្ឋាន សៀមរាប

-ចំណតអាកាសយានដ្ឋាន បែកចាន ខេត្តបាត់ដំបង

-ផ្លូវជាតិលេខ៤ ភ្នំពេញ - ក្រុងព្រះសីហនុ

-ផ្លូវដែក ក្រុងភ្នំពេញ - ក្រុងព្រះសីហនុ

-កំពង់ផែអន្តរជាតិ ក្រុងព្រះសីហនុ

-សណ្ឋាគារ «ឯករាជ្យ» ក្រុងព្រះសីហនុ

-សាលមហោស្រពជាតិ «ព្រះសុរាម្រិត» ភ្នំពេញ

-សាលសន្និសីទ «ចតុមុខ»

-ពហុកីឡាដ្ឋានជាតិអូឡាំពិក ភ្នំពេញ

-ស្ពានព្រះមុនីវង្សទី ២

-ស្ពាន «សង្គមរាស្ត្រនិយម» ទួលកាត់ទន្លេសាប

-សាកលវិទ្យាល័យ «សង្គមរាស្ត្រនិយម» ភ្នំពេញ (Université «Sangkum Reastr Niyum»)

-សាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទបច្ចេកទេស (Université Technique Royale)

-សាលាភូមិន្ទរដ្ឋបាល (Ecole Royale d' Administration)

-មហាវិទ្យាល័យនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច (Faculté de Droit et des Sciences Economiques)

-មហាវិទ្យាល័យ គរុកោសល្យ (Faculté de Pédagogie)

-ពុទ្ធិកសាកលវិទ្យាល័យ ព្រះសីហនុរាជ (Université Bouddhique Preah Sihanouk Raj)

-មហាវិទ្យាល័យ សិល្បៈស្ថាបនា (Faculté du Génie Civil)

-មហាវិទ្យាល័យ សិល្បៈ និងមុខរបរ (Faculté des Arts et Métiers)

-សាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទវិចិត្រសិល្បៈ (Université Royale des Beaux Arts)

-សាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទកសិកម្ម (Université Royale des Sciences Agronomiques)

-សាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទ កំពង់ចាម (Université Royale de Kompong Cham)

-សាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទ បាត់ដំបង (Université Royale de Battambang)

www.elibraryofcambodia.org

-សាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទ តាកែវ-កំពត (Université Royale Takeo-Kampot)

-រោងភាពយន្តរដ្ឋ (Cinéma d' Etat)

-ស្ថានីយ៍ទូរទស្សន៍ ខេមរភូមិន្ទ (Station de la Télévision Royale)

-មន្ទីរពេទ្យ មិត្តភាពខ្មែរ-សូវៀត (Hôpital de l' Amitié Khmèro-Soviétique)

-រោងចក្រ ចម្រាញ់ប្រេងកាត ក្រុងព្រះសីហនុ (Raffinerie de Pétrole de Sihanouk ville)

-រោងចក្រ ស្រាបៀ ក្រុងព្រះសីហនុ (Brasserie de Sihanouk ville)

-រោងចក្រ «ព្រះនរោត្តម» ដំឡើងត្រាក់ទ័រ និងរថយន្តធំក្រុងព្រះសីហនុ (Usine «Preah Norodom» de Montage de Tracteurs et de Camions Sihanouk ville)

-រោងចក្រ ស្ករស កំពង់ត្រាំ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ (Raffinerie de Sucre)

-រោងចក្រ វាយនភ័ណ្ឌ ខេត្តកំពង់ចាម (Usine de Textiles à Kompong Cham)

-រោងចក្រ វាយនភ័ណ្ឌ ខេត្តបាត់ដំបង (Usine de Textiles à Battambang)

-រោងចក្រ បាវ ក្រចៅជូតទាវ ខេត្តបាត់ដំបង (Usine de Tissage de Sacs en Jute)

-រោងចក្រ ស៊ីម៉ង់ត៍ ចក្រីទីង ខេត្តកំពត (Cimenterie de Chakreyting)

-រោងចក្រ កែវ ជើងឯក រាជធានីភ្នំពេញ (Verrerie d' Etat)

-រោងចក្រ ក្តារបន្ទះ ដីឥដ្ឋ ខេត្តកណ្តាល (Usine de Contre-Plaqués)

-រោងចក្រ ក្រដាស ឆ្លូង ខេត្តក្រចេះ (Usine de Papier)

-រោងចក្រ ជីហ្វូសស្វាត ទូកមាស ខេត្តកំពត (Usine de Phosphates)

-រោងចក្រ កង់ឡាន តាខ្មៅ ខេត្តកណ្តាល (Usine d'Etat de Phneumatiques)

-រោងចក្រ ត្រីខប្រអប់ ខេត្តកោះកុង (Conserverie de Poissons)

-រោងចក្រ ផលិតជ័រកៅស៊ូជប់ ខេត្តកំពង់ចាម (Usine de Latex à chup)

-រោងចក្រ វារីអគ្គិសនី គីរីរម្យ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ (Usine Hydro-électrique de Kirirum)

និងសមិទ្ធផលនានាជាច្រើនទៀត នៅតាមបណ្តាស្រុក - ខេត្ត - ក្រុង ដូចជាសាលារៀន មន្ទីរពេទ្យ ទំនប់ទឹក ស្រះទឹក ប្រឡាយ ផ្លូវថ្នល់ ស្ពានជាដើមៗលៗ

នៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ ក្នុងពេលដែលព្រះអង្គកំពុងបំពេញព្រះរាជទស្សនកិច្ចជាផ្លូវការ នៅសហភាពសូវៀត ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ ត្រូវបានទទួលរងគ្រោះដោយរដ្ឋប្រហារមិនស្របច្បាប់មួយនៅភ្នំពេញ គឺជារដ្ឋប្រហារយោធា ដែលមាន លន់ នល់ ជាមេក្លោង។ សាធារណរដ្ឋខ្មែររបស់លន់ នល់ ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧០។

នៅថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គជាព្រះប្រធានចលនាតស៊ូកម្ពុជា «រណសិរ្សរួបរួមជាតិ» (FUNC) ព្រមជាមួយនោះក៏មាន

www.elibraryofcambodia.org

បង្កើតនូវរាជរដ្ឋាភិបាលរួបរួមជាតិកម្ពុជា (GRUNK)។

នៅខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧០ នៅកង់តុង (Canton) សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន ព្រះអង្គជាអ្នកផ្តួចផ្តើម នៃសន្និសីទកំពូលរបស់ប្រជាជនឥណ្ឌូចិន ដែលនៅក្នុងនោះមានការចូលរួមដោយអ្នកដឹកនាំពីប្រទេសកម្ពុជា ពីសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យវៀតណាម ដឹកនាំដោយលោក នាយករដ្ឋមន្ត្រី ផាំ វ៉ាន់ដុង (Pham Van Dong) ពីរណសិរ្សជាតិរំដោះវៀតណាមខាងត្បូង ដឹកនាំដោយលោកង្វៀង ហ៊ីវ ថ (Nguyen Huu Tho) និងពី ណេវ ឡាវ ហាក់សាត (Neo Lao Haksat) ដឹកនាំដោយ ព្រះអង្គម្ចាស់ប្រធានសុផានុវង្ស (Suphanouvong)។ ភាគីសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យវៀតណាម រណសិរ្សជាតិរំដោះវៀតណាមខាងត្បូង និងភាគី ណេវ ឡាវ ហាក់សាត (Neo Lao Haksat) បានប្រកាសជាឱឡារិកថា ប្រទេសរបស់ខ្លួនទទួលស្គាល់ និងគោរពជាដរាបបូរណភាពទឹកដីក្នុងព្រំដែនបច្ចុប្បន្នរបស់កម្ពុជា។

ថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ កងទ័ពប្រជាជនរំដោះជាតិ នៃរណសិរ្សរួបរួមជាតិកម្ពុជា (FUNC) ដណ្តើមបានជ័យជំនះទាំងស្រុងនៅកម្ពុជា។ «កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ» ត្រូវបានបង្កើតឡើងដែលមាន ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ជាព្រះប្រធាន។ ប៉ុន្តែនៅខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៦ ព្រះអង្គបានសព្វព្រះរាជហឫទ័យ លាលែងមុខងារជាព្រះប្រធាន នៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនេះ ហើយត្រូវពួកខ្មែរក្រហមឃុំឃាំង ព្រះអង្គ និងសម្តេចព្រះមហាក្សត្រី ព្រះវររាជមាតាជាតិខ្មែរ ព្រមទាំងឆ្វើតុតព្រះរាជបុត្រា បុត្រី មួយចំនួនផង។

នៅឆ្នាំ១៩៨២ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ត្រូវបានជ្រើសតាំងជាព្រះប្រធានកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យជាលើកទី២។

ពីឆ្នាំ១៩៨២ ដល់ឆ្នាំ១៩៩០ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គជាព្រះប្រធាន នៃចលនាតស៊ូជាតិកម្ពុជា (CNR)។

ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៨៧ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គបានខិតខំអស់ពីព្រះកាយពល ដើម្បីបង្រួបបង្រួមភាគីជម្លោះកម្ពុជាទាំងអស់ រិះរកនូវដំណោះស្រាយនយោបាយសមស្រប បញ្ចប់ជម្លោះនៅកម្ពុជា។ ព្រះអង្គតែងតែប្រទានចំពោះ សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី និងគណៈប្រតិភូ នៃរដ្ឋកម្ពុជាចូលក្រាបថ្វាយបង្គំគាល់ជាបន្តបន្ទាប់នៅប្រទេសបារាំង:

-ពីថ្ងៃទី០២ ដល់ថ្ងៃទី០៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨៧ ជំនួបជាលើកទី១នៅ Fère-en-Tardenois។

-ពីថ្ងៃទី២០ ដល់ថ្ងៃទី២១ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៨៨ ជំនួបជាលើកទី២ នៅ Saint-Germain-en-Laye។

នៅថ្ងៃទី២៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩១ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ

www.elibraryofcambodia.org

បានទទួលពីមេដឹកនាំ នៃកម្ពុជាទាំង ៤ភាគី ដើម្បីប្រកាសជានិត្យាវិកនូវក្រុមប្រឹក្សាជាតិជាន់ខ្ពស់ ហើយទទួលស្គាល់ការបញ្ឈប់ជាបណ្ដោះអាសន្ននូវការបាញ់គ្នា នៅប្រទេសកម្ពុជាទាំងមូល និង បញ្ឈប់ការផ្ដល់ជំនួយយោធា «អាវុធ...»ពីប្រទេសដទៃដល់គង់ទ័ពកម្ពុជាទាំង ៤ភាគី។ ទីក្រុងភ្នំពេញ ត្រូវបានជ្រើសដោយក្រុមប្រឹក្សាជាតិជាន់ខ្ពស់កម្ពុជា (SNC) ក្រោមព្រះរាជាធិបតីភាពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ **ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្ដេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ** ជាទីស្នាក់ការផ្លូវការអចិន្ត្រៃយ៍ និងលេខាធិការដ្ឋានរបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិជាន់ខ្ពស់កម្ពុជា (SNC)។

នៅថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩១ **ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្ដេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ** ព្រះអង្គបានយាងចាកចេញពីប្រធាននៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងចលនាតស៊ូជាតិកម្ពុជា (CNR) ដើម្បីដាក់ព្រះកាយព្រះអង្គនៅពីលើភាគី និងទស្សនៈនយោបាយកម្ពុជានានា។ ព្រះអង្គត្រូវបានសមាជិកទាំង១១ នៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិជាន់ខ្ពស់ (SNC) ជ្រើសតាំងជាឯកច្ឆន្ទជាព្រះប្រធាន«អព្យាក្រឹត» នៃក្រុមប្រឹក្សានេះ។

ថ្ងៃទី២៣ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩១ នៅទីក្រុងប៉ារីស **ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្ដេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ** ព្រះអង្គបានឡាយព្រះហស្តលេខា «លើកិច្ចព្រមព្រៀងស្ដីពីដំណោះស្រាយនយោបាយរួមមួយនៃជម្លោះកម្ពុជា» ជាមួយសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិជាន់ខ្ពស់នៃកម្ពុជា ១១រូបទៀត ជាមួយតំណាងរដ្ឋាភិបាល ១៨ប្រទេស និងជាមួយលោកអគ្គលេខាធិការ នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ។

នៅថ្ងៃទី១៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩១ **ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្ដេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ** យាងនិវត្តន៍មកកាន់រាជធានីភ្នំពេញវិញ ប្រកបដោយជោគជ័យ និងសុវត្ថិភាព។ ក្រោយពីមាតុភូមិនិវត្តន៍របស់ព្រះអង្គ រដ្ឋាភិបាល នៃរដ្ឋកម្ពុជាដែលមានសម្ដេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន ជានាយករដ្ឋមន្ត្រី និងសម្ដេចអគ្គមហាធម្មពោធិសាល ជា ស៊ីម ជាប្រធានគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា គណបក្សហ៊្វុនស៊ិនប៉ិច ដែលមាន សម្ដេចក្រុមព្រះ នរោត្តម រណឫទ្ធិ ជាប្រធានគណបក្ស គណបក្សប្រជាធិបតេយ្យសេរីនិយម ព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលមានសម្ដេចបវរសេដ្ឋា សឺន សាន ជាប្រធានគណបក្ស និងភាគីកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលមានលោក ខៀវ សំផន ជាប្រធាន បានប្រកាសជាបន្តបន្ទាប់ជាផ្លូវការ និងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរថា **ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្ដេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ** នៅតែជាព្រះប្រមុខរដ្ឋ ពេញលក្ខណៈច្បាប់ នៃប្រទេសកម្ពុជាទាំងមូល និងម្យ៉ាងទៀត **ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្ដេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ** ជាផ្លូវការនៅតែរក្សាទុកតួនាទីជាព្រះប្រមុខរដ្ឋ រហូតដល់មានការបោះឆ្នោតនៅកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៩៣។

នៅថ្ងៃទី២៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣ **ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្ដេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ** បានឡាយព្រះហស្តលេខា លើព្រះរាជក្រម ប្រកាសឲ្យប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការ នូវរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលសភាធម្មនុញ្ញកម្ពុជាបានអនុម័ត។

នៅថ្ងៃសុក្រ ៩កើត ខែភទ្របទ ឆ្នាំរកា បញ្ចស័ក ព.ស.២៥៣៧ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី២៤ ខែកញ្ញា

www.elibraryofcambodia.org

ឆ្នាំ១៩៩៣ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ត្រូវបានក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិជ្រើសតាំងជា ព្រះមហាក្សត្រ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

នៅថ្ងៃទី២៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣ មហាមិទ្ទិញមហាជនមួយ ក៏ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដោយមានមហាជនយ៉ាងច្រើនកុះករចូលរួម ដើម្បីសម្តែងមនោសញ្ចេតនា អបអរ គាំទ្រ ស្វាគមន៍ចំពោះរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មី និងព្រះឋានៈព្រះអង្គជា ព្រះមហាក្សត្រ នៃព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជា។

ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គបានបំពេញព្រះរាជកិច្ចដ៏ឧត្តុង្គឧត្តមជាទីបំផុត ក្នុងការបង្រួបបង្រួម ផ្សះផ្សាជាតិ តាំងពីដើមរហូតមក។ ព្រះអង្គបានធ្វើឲ្យចេញជារូបរាង រាជរដ្ឋាភិបាលចម្រុះ ដែលមានសហនាយករដ្ឋមន្ត្រី នៅឆ្នាំ១៩៩៣ ហើយជាពិសេសព្រះអង្គបានបំពេញព្រះរាជកិច្ច ធ្វើឲ្យថ្នាក់ដឹកនាំនៃគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងគណបក្សហ្វ៊ុនស៊ិនប៉ិច ចុះហត្ថលេខាលើសេចក្តីប្រកាសរួម អំពីគោលការណ៍សហប្រតិបត្តិការ ដែលបានសម្រេចក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូល ក្រោមព្រះរាជាធិបតីភាព នៃព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នៅមហាប្រាសាទខេមរិន្ទ ព្រះបរមរាជវាំង ថ្ងៃទី១២-១៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៨។ ប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សូមថ្វាយព្រះរាជអំណរគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅបំផុត ចំពោះព្រះរាជកិច្ច ព្រះរាជតួនាទីដ៏ឧត្តុង្គឧត្តមនេះ។

នៅថ្ងៃ១៥កើត ពេញបូណ៌មី ខែមិគសិរ ឆ្នាំមមី ចត្វាស័ក ព.ស. ២៥៤៦ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០២ ព្រះអង្គបានយាងជាព្រះរាជាធិបតីដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ក្នុងព្រះរាជពិធីដង្ហែព្រះសារីរិកធាតុ ពីព្រះសក្យមុនីចេតិយ មុខស្ថានីយ៍រថភ្លើងរាជធានីភ្នំពេញ ឆ្ពោះទៅព្រះមហាសក្យមុនីចេតិយថ្មី នៅភ្នំអង្គរស្ស ឃុំផ្សារដែក ស្រុកពញាឮ ខេត្តកណ្តាល ទៅតាមព្រះរាជតម្រិះរបស់ព្រះអង្គ កាលពីថ្ងៃទី១៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩១ នៅក្នុងឱកាសមហាមិទ្ទិញ នៅមុខព្រះបរមរាជវាំង។

នៅថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១១ ព្រះករុណា ព្រះមហាវីរក្សត្រ ព្រះវររាជបិតាជាតិខ្មែរ ជាទីសក្ការៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត ព្រះអង្គយាងជាព្រះរាជាធិបតីភាព ក្នុងអង្គមហាមិទ្ទិញមហាជនអបអរសាទរ ព្រះរាជពិធីបុណ្យថ្វាយព្រះពរ និងចំរើនព្រះជន្មយាងចូល ៩០ ព្រះវស្សា និងខួបលើកទី២០ឆ្នាំ នៃការយាងធ្វើមាតុភូមិនិវត្តន៍ មកកាន់កម្ពុជា នៅខាងមុខព្រះទីនាំងចន្ទឆាយា មុខព្រះបរមរាជវាំង ដែលជាការបង្ហាញព្រះភក្ត្រចុងក្រោយ ចំពោះកូនចៅ ចៅទួត ចៅលួត របស់ព្រះអង្គ។ នៅក្នុងឱកាសដ៏មហោឡារិកនោះ ព្រះករុណា ព្រះមហាវីរក្សត្រ ព្រះអង្គមានព្រះរាជនិន្ទដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដែលជាព្រះរាជបណ្តាំចុងក្រោយបង្អស់របស់ព្រះអង្គថា ព្រះអង្គឈប់យាងចេញទៅបរទេស ឆ្ងាយពីប្រជារាស្ត្រកម្ពុជា ជាកូនចៅ ចៅទួត ចៅលួត របស់ព្រះអង្គទៀតហើយ ព្រះអង្គនឹងគង់ប្រថាប់ជាដរាប នៅជាមួយប្រជារាស្ត្រជាកូនចៅ ចៅទួត ចៅលួត រហូតដល់អស់ព្រះជន្ម។ ព្រះអង្គបានមានព្រះរាជបន្ទូលផ្តែផ្តាំថា សូមបងប្អូនប្រជារាស្ត្រ កូនចៅ ចៅទួត ចៅលួត សាមគ្គីជាធ្លុងមួយ រួមរស់ជាមួយគ្នា ដោយមានសម្តេច ហ៊ុន សែន ជាប្រមុខរាជរដ្ឋាភិបាល ដែលបង្ហាញឲ្យពិភពលោកឃើញថា យើងរួបរួមគ្នាល្អណាស់ ។

ព្រះករុណា ព្រះមហាវីរក្សត្រ ព្រះវររាជបិតាជាតិខ្មែរ និងសម្តេចព្រះមហាក្សត្រី

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះវររាជមាតាជាតិខ្មែរ បានមានព្រះរាជបន្ទូលបញ្ជាក់ហើយ បញ្ជាក់ទៀតថា ព្រះអង្គបានសម្រេចជាស្ថាពរថា មិនចេញពីប្រទេសទេ គឺស្ថិតនៅជាដរាបជាមួយបងប្អូន កូនចៅ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើង។

ព្រះអង្គបានមានព្រះរាជបន្ទូលថា ពេលព្រះអង្គគង់នៅជាដរាប ជាមួយកូនចៅ ចៅទួត ចៅលួត ព្រះអង្គមានសុភមង្គលណាស់។ តាមព្រះរាជឱង្ការនេះ បញ្ជាក់ច្បាស់ថា **ព្រះករុណា ព្រះមហាវីរក្សត្រ ព្រះវររាជបិតាជាតិខ្មែរ**ទ្រង់គង់នៅជាអមតៈ ជាមួយកូនចៅ ចៅទួត ចៅលួតរបស់ព្រះអង្គ។ ព្រះអង្គសរសើរ **ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង** សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី សម្តេចប្រធានព្រឹទ្ធសភា សម្តេចប្រធានរដ្ឋសភា និងប្រជារាស្ត្រ ដែលបានកសាងប្រទេសជាតិ បង្ហាញឲ្យពិភពលោកឃើញច្បាស់ថា កម្ពុជាបានលូតលាស់គ្មានឈប់ឈរ បានកសាងជាតិ ជួយជនរួមជាតិ ពិសេសជួយប្រជារាស្ត្រក្រីក្រជាដើម។ ព្រះអង្គលើកសរសើរទៀតថា យើងរួបរួមគ្នាល្អណាស់ ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាជាតិ។ **ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង** និងរាជរដ្ឋាភិបាល កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ប្រជាជាតិទាំងអស់ ពួតដៃគ្នាកសាងជាតិ ដើម្បីកម្ពុជាប្រាសចាកជាដាច់ខាត ពីភាពទន់ខ្សោយ ឈានទៅកាន់ភាពរុងរឿង ក្នុងពិភពលោក។ ទាំងនេះបង្ហាញពិភពលោកថា កម្ពុជារួបរួមគ្នាល្អណាស់ ក្នុងសន្តិភាព ឯករាជ្យ កសាងជាតិគ្មានឈប់ឈរ ទោះបីព្រះអង្គយាងចូលនិវត្តន៍ហើយក៏ដោយ ក៏នៅតែបន្តកសាងជាតិ រួបរួមជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលដែលនេះជាលើកទីមួយហើយ ដែលកម្ពុជាយើងរួបរួមគ្នាជាធ្លុងមួយ គ្មានអ្នកណាបំបែកបាន។

ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ជាទីសក្ការៈជា **ព្រះមហាវីរក្សត្រ**មួយព្រះអង្គ ដែលតែងតែប្រកាន់ខ្ជាប់នូវព្រះរាជកិច្ច ប្រកបដោយព្រះព្រហ្មវិហារធម៌ ដ៏ឧត្តុង្គឧត្តមចំពោះប្រជានុរាស្ត្រជាកូនចៅ ចៅទួត ចៅលួត របស់ព្រះអង្គនៅទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ តាំងពីដើមរៀងរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន ព្រះអង្គតែងតែបំពេញព្រះរាជសកម្មភាពសង្គមកិច្ច ដូចជាការកសាងព្រះវិហារ កុដិ សាលាបុណ្យ សាលារៀន មន្ទីរពេទ្យ ផ្ទះសម្បែង ផ្លូវថ្នល់ ទំនប់ទឹក ប្រឡាយ អណ្តូងទឹក ស្រះទឹក សម្រាប់ប្រគេនព្រះសង្ឃ និងជូនប្រជារាស្ត្រ។ ព្រះអង្គបានប្រោសព្រះរាជទាន និងបន្តនូវការប្រោសព្រះរាជទាន (រៀងរាល់សប្តាហ៍) ព្រះរាជអំណោយដល់ប្រជានុរាស្ត្រទីទ័លក្រ និងជីវភាពខ្វះខាតខ្លាំង។

ព្រះរាជសកម្មភាពដ៏ថ្លៃថ្លាខាងលើនេះ បានបង្ហាញឲ្យឃើញនូវសច្ចធម៌ នៃទសពិធរាជធម៌របស់ **ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ** ជាទីសក្ការៈ ដែលព្រះអង្គបានប្រោសព្រះរាជទានដល់ប្រជារាស្ត្រកម្ពុជា ដោយមិនប្រកាន់ជាតិកំណើត ជំនឿសាសនា ពណ៌សម្បុរឡើយ។ ដោយសារសច្ចភាពនេះហើយ ទើបគ្រប់គណបក្សនយោបាយ និងប្រជារាស្ត្រទូទាំងប្រទេសបានគាំទ្រដោយឥតសំចៃថ្វាយព្រះអង្គ ចំពោះការយាងគ្រងរាជសម្បត្តិសារជាថ្មីនៅឆ្នាំ១៩៩៣ ហើយដែលពុំធ្លាប់មាន នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រពិភពលោកកន្លងមក។ **ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ** ព្រះអង្គជាមហាពុទ្ធសាសនូបត្ថម្ភកៈដ៏ឧត្តុង្គឧត្តមថ្លៃថ្លាបំផុត ជ្រះថ្លានឹងព្រះពុទ្ធសាសនា ប្រតិបត្តិតាមពុទ្ធោវាទ ដោយសទ្ធាបរិសុទ្ធ ក្នុងព្រះទ័យស្ថាបនា

www.elibraryofcambodia.org

រក្សាការពារ ស្រឡាញ់សន្តិភាពយ៉ាងមោះមុត ទាំងនៅក្នុងប្រទេស ទាំងនៅលើសកលលោកទាំងមូល ជាពិសេស ព្រះអង្គបាននាំមកនូវសន្តិភាព សេចក្តីសុខស្ងប់ដ៏បរិសុទ្ធ និងវិបុលភាព ជូនមាតុភូមិ និងប្រជាជនកម្ពុជា។ ដោយហេតុនេះហើយ បានជាកាលពីថ្ងៃទី០២ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១២ សន្និសីទកំពូល នៃព្រះពុទ្ធសាសនាពិភពលោក ដែលមានព្រះតេជព្រះគុណបណ្ឌិត Most Ven. Dr. Kyuse Enshinjoh ជាប្រធាន មានទីស្នាក់ការនៅប្រទេសជប៉ុនបានថ្វាយព្រះគោរមងារព្រះអង្គ ជា «**ព្រះរាជឧត្តមបិតា នៃពុទ្ធសាសនិកពិភពលោក**» (Supreme Royal Father of The World Buddhism)។

នៅថ្ងៃ១៥រោច ខែភទ្របទ ឆ្នាំរោង ចត្វាស័ក ព.ស.២៥៥៦ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១២ វេលាម៉ោង០១.២០នាទី រំលងអធ្រាត្រ **ព្រះករុណា ព្រះមហាវីរក្សត្រ នរោត្តម សីហនុ ព្រះវររាជបិតាជាតិខ្មែរ** ព្រះអង្គបានយាងចូលព្រះទិវង្គត ដោយព្រះជរាពាធ ក្នុងព្រះជន្មាយុ ៩០ ព្រះវស្សា នៅមន្ទីរពេទ្យទីក្រុងប៉េកាំង សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន។

គណៈកម្មាធិការរៀបចំព្រះរាជពិធីបុណ្យព្រះបរមសព **ព្រះករុណា ព្រះមហាវីរក្សត្រ** ត្រូវបានបង្កើតឡើងជាបន្ទាន់ដោយមានសម្តេចអគ្គមហាធម្មពោធិសាល ជា ស៊ីម ប្រធានព្រឹទ្ធសភា ជាប្រធាន សម្តេចអគ្គមហាពញាចក្រី ហេង សំរិន ប្រធានរដ្ឋសភា ជាអនុប្រធាន សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន ជាអនុប្រធានប្រចាំការ សម្តេចចៅហ្វាវាំង វរវៀងជ័យ អធិបតីស្រីវង្គារ គង់ សំអុល ជាអនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍ ឯកឧត្តមជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី ជាច្រើនរូបទៀតជាអនុប្រធាន និងមានឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រី ព្រមទាំងឯកឧត្តមអភិបាល រាជធានី-ខេត្តទាំងអស់ជាសមាជិក។

នៅថ្ងៃ២កើត ខែអស្សុជ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី១៧ ខែ ឆ្នាំ ដដែល ព្រះបរមសពត្រូវបានដង្ហែមកកាន់មាតុប្រទេសវិញ តាមព្រះទីនាំងយន្តហោះពិសេស។ ក្បួនរាជរថដង្ហែព្រះបរមសពពីព្រលានយន្តហោះអន្តរជាតិភ្នំពេញ មកកាន់ព្រះបរមរាជវាំង ដោយមានប្រជាជនប្រមាណ ១២០ ម៉ឺននាក់ចូលរួមកាន់ព្រះរាជមរណទុក្ខ ទទួលព្រះបរមសពនៅតាមផ្លូវវិថីនានា។

នៅថ្ងៃ១១ រោច ខែអស្សុជ ឆ្នាំរោង ចត្វាស័ក ព.ស. ២៥៥៦ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី១០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២ វេលាម៉ោង១៣.០០ សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជទាំងពីរគណៈ និងសម្តេចព្រះសង្ឃ ១០ព្រះអង្គ បានប្រជុំថ្វាយព្រះបរមបច្ឆាមរណនាម ជា «**ព្រះបរមរតនកោដ្ឋ**» ថ្វាយព្រះបរមសព **ព្រះករុណា ព្រះមហាវីរក្សត្រ។ ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង** បានសព្វព្រះរាជហឫទ័យឡាយព្រះរាជក្រឹត្យថ្វាយព្រះបរមបច្ឆាមរណនាមនេះនៅក្នុងថ្ងៃដដែល។

នៅថ្ងៃអាទិត្យទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២ នៅប្រទេសជប៉ុន អង្គការសន្និសីទកំពូល នៃពុទ្ធសាសនាពិភពលោក ដែលមានព្រះតេជព្រះគុណបណ្ឌិត Most Ven. Dr. Kyuse Enshinjoh ជាប្រធាន បានប្រារព្ធ ធ្វើពិធីបុណ្យ ថ្វាយព្រះរាជកុសល ដ៏អធិកអធមមួយ ឧទ្ទិសថ្វាយព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធ **ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ «ព្រះបរមរតនកោដ្ឋ»** ដែលនៅក្នុងឱកាសដ៏ប្រពៃនោះ**ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី** និងសម្តេច

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះមហាក្សត្រី ព្រះវររាជមាតាជាតិខ្មែរ បានចាត់បញ្ជូន សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជទាំងពីរ គណៈ ជាព្រះរាជតំណាងទៅចូលរួម។

នៅថ្ងៃ១៥កើត ពេញបូណ៌មី ខែកត្តិក ឆ្នាំរោង ត្រូវនឹងថ្ងៃទី២៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២ ក្រោមព្រះរាជាធិបតីភាពរបស់ **ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង** និងសម្តេច **ព្រះមហាក្សត្រី ព្រះវររាជមាតាជាតិខ្មែរ** សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជទាំងពីរគណៈ និងសម្តេចព្រះសង្ឃ ១០ព្រះអង្គ ដោយមានការអញ្ជើញចូលរួមរបស់សម្តេចអគ្គមហាពញាចក្រីហេង សំរិន ប្រធានរដ្ឋសភា សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី និងសម្តេចចៅហ្វាវាំង វរវៀងជ័យ អធិបតីស្រីធ្វារ គង់ សំអុល បានប្រារព្ធព្រះរាជពិធីថ្វាយជាថ្វាយការ ចំពោះព្រះបរមសពនូវ ព្រះបរមបច្ឆាមរណនាមជា «**ព្រះបរមរតនកោដ្ឋ**»។

ប្រការដែលគួរឲ្យកត់សម្គាល់នោះគឺ **ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ** ព្រះអង្គបានប្រសូត (ថ្ងៃទី៣១ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩២២) បានឡើងគ្រងព្រះបរមរាជសម្បត្តិ (លើកទី១ ថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៤១) និងបានយាងចូលព្រះទិវង្គត (ថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១២) នៅក្នុងខែតែមួយគឺ ខែតុលា ខុសតែថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ។

ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះអង្គជា **ព្រះមហាវីរក្សត្រ** ដ៏ឆ្នើមបំផុត ក្នុងមួយព្រះជន្មវស្សាព្រះអង្គ បានបូជាព្រះកាយពល ព្រះបញ្ញាញាណ ក្នុងព្រះរាជកិច្ចដ៏ឧត្តុង្គឧត្តម ថែរក្សាបូរណភាពទឹកដី ការពារព្រះនគរ ទ្រទ្រង់ព្រះសាសនាឲ្យបានគង់វង្ស និងរីកចម្រើនរុងរឿង សម្បូណ៌សប្បាយ មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីរន្ទឺ សុសសាយទូទាំងពិភពលោក តាំងពីដើមរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្នកាល។

បានក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ **ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង**
ព្រះមហាក្សត្រ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
និងសម្តេច **ព្រះមហាក្សត្រី ព្រះវររាជមាតាជាតិខ្មែរ** ជាទីសក្ការៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត
និងបានទទួលព្រះរាជទានព្រះរាជតម្រិះដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ នៅថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២

បានជម្រាបជូន និងបានទទួលការឯកភាពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់
ពីសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ **ហ៊ុន សែន**
នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី០៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៣

សម្តេចចៅហ្វាវាំង វរវៀងជ័យ អធិបតីស្រីធ្វារ **គង់ សំអុល**
ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព្រះបរមរាជវាំង

www.elibraryofcambodia.org

SUMMARY BIOGRAPHY
of
His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK, Heroic King, Father of Independence, Territorial Integrity and Unity of the Khmer Nation "Preah Borom Ratanak Kaudh"

His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK, Heroic King, Father of Independence, Territorial Integrity and Unity of the Khmer Nation "Preah Borom Ratanak Kaudh" was born on Tuesday, the eleventh day of the waxing moon, of the twelfth lunar month, in the year of the Dog, Catvasaka, Buddhist Era 2465, or 31 October 1922 of the Gregorian calendar, in Phnom Penh, the Kingdom of Cambodia.

He was the only son of His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SURAMARIT and Queen SISOWATH MONIVONG KOSSAMAK NEARYRATH SEREYVATHNA. On his mother's side, he was a grandson of His Majesty Preah Bat Samdech Preah MONIVONG, and the great-grandson of His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM, on his father's side.

Between 1930 and 1940, he studied at the Francois Baudoin Primary School and the Preah Sisowath High School in Phnom Penh. He then continued his studies at the Chasseloup Laubat French High School in Saigon (Prey Nokor), currently known as the Le Kvi Daun Junior High School, Ho Chi Minh City, in the Socialist Republic of Vietnam.

In April 1941, the Throne Council appointed him as the King of the Kingdom of Cambodia. He ascended the throne on Tuesday, the ninth day of the waxing moon, of the twelfth lunar month, in the year of the Snake, Trisaka, Buddhist Era 2484, or October 28, 1941 of the Gregorian calendar.

In 1946, he paid his first visit to France at the invitation of President Felix Gouin and met General Charles de Gaulle in Colombey. Between 1946 and

www.elibraryofcambodia.org

1948, he pursued his higher education, attending the Cavalry and Armour Military School at Saumur in France.

In 1947, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** achieved great success in demanding the absolute return by the Kingdom of Thailand of the Cambodian provinces of Battambang, Siem Reap, Kompong Thom and Stung Treng, taken by Thailand from Cambodia during World War II.

In 1949, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** demanded that France abrogated the Protectorate Treaty, signed in 1863 and ratified in 1884. The same year, he signed and Independence Treaty by which France legally recognized the Kingdom of Cambodia's independence. This 1949 treaty rescinded the treaties of 1863 and 1884.

Between 1952 and 1953, he felt that the independence recognized by France in 1949 was not complete, and **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK**, therefore, decided to launch his Royal Crusade for Independence, demanding complete independence for Cambodia.

On 9 November 1953, thanks to his great achievement, the Kingdom of Cambodia obtained complete independence from the French Republic. Cambodian people in the whole country named him the **"National Great Hero-Father of National Independence"**.

In 1954, he sent a delegation to act as his representative to attend an International Conference on Indochina at Geneva, in which Cambodia participated and was recognized as an independent, neutral and unified country.

On Thursday, on the tenth day of the waxing moon, on the fourth lunar month, in the Year of the Horse, Chhasaka, Buddhist Era 2497, or March 3 1955 of the Gregorian calendar, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** abdicated in favour of his father, His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SURAMARIT. His Majesty King NORODOM SURAMARIT granted his son the title of **"Samdech Preah Upayuvareach of the Kingdom of Cambodia"**.

www.elibraryofcambodia.org

On March 23, 1955, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** established the Sangkum Reastr Niyum movement with the involvement of many parties.

From April 18 and 24, 1955, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** attended the first Africa-Asia Summit in Bandung city, Indonesia, where he proclaimed Cambodia's policy of neutrality based on the peaceful coexistence with all countries regardless of ideology. During the Summit he met the Prime Minister of India Jawaharlal Nehru, and, for the first time; President Gamal Abdel Nasser of United Arab Republic of Egypt, the Indonesian President Sukarno and the Prime Minister of the People's Republic of China Zhou Enlai.

On 11 September 1955, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** won an overwhelming victory in the National Assembly elections and gained support from the vast majority of the Cambodian people. He was elected Prime Minister and as head of the Cambodian people he fulfilled his duties in leading the Kingdom of Cambodia towards general development in all sectors for national construction, and in particular, by promoting equality between women and men in the workforce.

On 14 September 1955, under the leadership of **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK,** Cambodia became a full member of the United Nations.

In 1956, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** visited the Federal Republic of Yugoslavia and, at Brioni, became the fifth founding father of the Non-Aligned Movement (NAM) by signing the Charter of the Non-Aligned Movement along with four other main founders: Josip Broz Tito, President of the Federal Republic of Yugoslavia; Prime Minister of India Jawaharlal Nehru; Indonesian President Sukarno and President Gamal Abdel Nasser of the United Arab Republic of Egypt.

In February 1956, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK**, Prime Minister of Cambodia, paid his first State visit to the People's Republic of China and met with Chinese leaders, for example His Excellency Chairman Mao Zedong, Prime Minister Zhou Enlai and others. He signed a Joint Declaration on Cambodian-Chinese Friendship.

www.elibraryofcambodia.org

On 3 April 1960, His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SURAMARIT passed away. **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** was unanimously elected by the Cambodian National Assembly as Head of State of the Kingdom of Cambodia. In this position, His Majesty continued to lead the Cambodian people in their national construction and development.

In September 1960, at the General Assembly of the United Nations, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** put forward a proposal to establish Southeast Asia as a neutral region between the two superpowers: the Free World and the Socialist World.

In May 1961, following proposals put forward by **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK, an** International Conference on Laos was held in Geneva to try to settle the conflict dividing Laos.

From May 1961, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** undertook a series of diplomatic, political and legal activities in order to reclaim possession for Cambodia of the Temple of Preah Vihear, cultural and patrimonial treasure of the Khmer Nation, from Thailand. The International Court of Justice of The Hague ruled in favour of the Kingdom of Cambodia on 15 June 1962.

In November 1962, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** attended the first Summit of the Non-Aligned Movement (NAM) in Belgrade, Yugoslavia, which 29 countries attended. His Majesty condemned colonialism, imperialism and opposed racial discrimination.

In June 1964, General Charles de Gaulle, President of the French Republic, hosted a solemn State Visit to France by **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK of Cambodia**. The French President extended France's recognition of the neutrality of the Kingdom of Cambodia.

In August/September 1966, General Charles de Gaulle, President of the French Republic, paid a State Visit to Cambodia as the guest of **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK of Cambodia.** During a speech delivered by the French President at the Olympic Stadium in Phnom Penh, on 1 September 1966, the President

www.elibraryofcambodia.org

extended France's support for the Kingdom of Cambodia's independence, territorial integrity, neutrality and peace.

From 26 November to 6 December 1966, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** hosted and presided over the opening and closing ceremonies of the first Asian Games of the New Emerging Forces (GANEFO) in Phnom Penh.

Under the leadership of **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** during the Sangkum Reastr Niyum rule, he was named by the Cambodian people as the Father of National Independence – Father of National Education – Father of National Sports – Father of National Construction and many achievements were made and subsequently inaugurated for the use of all the people in the provinces and cities of Cambodia. These main achievements include:

- The Independence Monument
- Chamkar Mon Government Palace
- Pochentong International Airport
- Siem Reap Airport
- Bek Chan Airport, Battambang Province
- National Road No. 4, Phnom Penh-Sihanoukville
- National Theater "Preah Suramarit", Phnom Penh
- "Chaktomuk Conference Hall
- Olympic National Stadium, Phnom Penh
- Preah Monivong Bridge 2
- "Sangkum Reastr Niyum" Bridge over the Tonle Sap River
- "Sangkum Reastr Niyum" University, Phnom Penh
- Royal University of Technology
- Royal School of Administration
- Royal University of Law and Economics
- Faculty of Pedagogy
- Preah Sihanouk Raj Buddhist Institute
- Faculty of Civil Engineering
- Faculty of Arts and Occupation
- Royal University of Fine Arts
- Royal University of Agronomy
- Royal University of Kompong Cham Province
- Royal University of Battambang Province
- Royal University of Takeo-Kampot

www.elibraryofcambodia.org

- State Cinema
- Royal Television Station
- Khmer-Soviet Friendship Hospital
- Petrol Refinery – Sihanoukville
- Brewery of Sihanoukville
- "Preah Norodom" Tractor and Truck Assembly Plant of Sihanoukville
- Kompong Tram Sugar Refinery, Kompong Speu Province
- Textile Factory, Kompong Cham Province
- Textile Factory, Battambang Province
- Daun Teav Jute Bag Factory, Battambang Province
- Chakreyting Cement Factory, Kampot Province
- Cheung Ek Glass Factory, Phnom Penh
- Dey Ith Plywood Factory, Kandal Province
- Chhlaung Paper Factory, Kratie Province
- Touk Meas Phosphate Factory, Kampot Province
- Fish Cannery, Koh Kong Province
- Chup Latex Factory, Kompong Cham
- Kirirom Hydroelectric Factory, Kompong Speu Province

And various other achievements in Districts, Provinces and Cities, such as Schools, Clinics, Dams, Ponds, Ditches, Roads and Bridges.

On 18 March 1970, during an official visit to the Soviet Union, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** was a victim of an illegal coup d'état, a military coup d'état, in Phnom Penh masterminded by General Lon Nol. The Khmer Republic of General Lon Nol was established in October 1970.

On 23 March 1970, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** established and led the Cambodian Resistance Movement known as the National United Front of Cambodia (FUNK). The Royal Government of National Union of Cambodia (GRUNK) was established on 5 May 1970 as symbol of the legitimacy of the Cambodian Resistance Movement.

In April 1970, near Guangzhou, People's Republic of China, His Majesty initiated an Indochinese People's Summit attended by leaders from Cambodia, the Democratic Republic of Vietnam delegation led by Prime Minister Pham Van Dong; the National Liberation Front of South

www.elibraryofcambodia.org

Vietnam's delegation led by President Nguyen Huu Tho and Prince Souphanouvong, President of the Lao Patriotic Front (Neo Lao Haksat). The Democratic Republic of Vietnam, the National Liberation Front of South Vietnam and the Lao Patriotic Front solemnly declared that they forever recognized and respected the territorial integrity of the current borders of Cambodia.

On 17 April 1975, the People's National Liberation Army of the National United Front of Cambodia (FUNK) claimed complete victory in Cambodia. "Democratic Kampuchea" was proclaimed with **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** as President. However, in April 1976, he resigned from his functions as President of Democratic Kampuchea. He and the Queen Mother of Cambodia were then detained by the Khmer Rouge, at the same time, other members of the Royal family, including some of the children and grandchildren of His Majesty were killed.

In June 1982, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** was appointed President of Democratic Kampuchea for the second time in the framework of the Coalition Government of Democratic Kampuchea.

Between 1982 and 1990, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** was the President of the Cambodian National Resistance.

As from 1987, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** made every effort to reconcile all the Cambodian parties that were in conflict and to try to find a suitable political solution to bring an end to the Cambodia conflict. His Majesty always allowed Samdech Akka Moha Sena Padei Techo HUN Sen, Prime Minister, and the delegation of the State of Cambodia to pay courtesy visits to him in France as follows:

- From 2 to 4 December 1987: First visit at Fere-En Tardenois;
- From 20 to 21 January 1988: Second visit at Saint-Germain-en-Laye.

On 24 June 1991, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** was allowed by the leaders of the four parties of Cambodia to solemnly proclaim the formation of the Supreme National Council (SNC) and to acknowledge a temporary ceasefire on the whole territory of

www.elibraryofcambodia.org

Cambodia, as well as the cessation of the provision of military assistance (weapons) from other countries to the four Cambodian armies. Phnom Penh was selected by the SNC as the official and permanent headquarters and as the Secretariat of the Supreme National Council, under the highly esteemed chairmanship of **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK.**

On 17 July 1991, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** resigned his positions as President of Democratic Kampuchea and of the Cambodian National Resistance in order to place himself above party politics in Cambodia. He was unanimously selected by the 11 members of the Supreme National Council as the "neutral" President of the SNC.

On 23 October 1991, in Paris, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** signed the Agreements on a Comprehensive Political Settlement of the Cambodia Conflict, together with the 11 members of the Supreme National Council, the UN Secretary General and representatives from 18 governments, who had participated in the final session of the Paris International Conference on Cambodia.

On 14 November 1991, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** successfully and safely returned to Phnom Penh. After his return to the country, the Government of the State of Cambodia with Samdech Akka Moha Sena Padei Techo HUN Sen as Prime Minister; and Samdech Akka Moha Thamma Pothisal CHEA Sim as President of the Cambodian People's Party; FUNCINPEC Party with Samdech Krom Preah NORODOM Ranariddh as Party President; the Buddhist Liberal Democratic Party with Samdech Bovor Setha SON Sann as President and Democratic Kampuchea with Mr. KHIEU Samphan as President, officially made written declarations stating that **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** was still the lawful Head of State of Cambodia and consequently he still held officially the position of Head of State until the 1993 elections in Cambodia.

On 24 September 1993, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** signed the Royal Kram (Royal Decree) promulgating the new Constitution of the Kingdom of Cambodia, adopted by the Constituent Assembly of Cambodia.

www.elibraryofcambodia.org

On Friday, on the ninth day of the waxing moon of the tenth lunar month, in the year of the Rooster, Pancasaka, Buddhist Era 2537, or 24 September of the Gregorian calendar, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** was elected by the Royal Council of the Throne as King of the Kingdom of Cambodia.

The same day, a mass meeting was held with the attendance of many people in order to express their feelings of enthusiasm, support and welcome to the new Constitution and His Majesty's position as King of the Kingdom of Cambodia.

His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK fulfilled his great duties for national reconciliation and unity. He formed a coalition government with the co-prime ministers in 1993. In particular, he fulfilled his duty to induce the leaders of the Cambodian People's Party and FUNCINPEC Party to sign a joint declaration on the cooperative principles between the two parties decided at a meeting held at the Khemarin Palace under the presidency of His Majesty the King of Cambodia on 12-13 November 1998. The Cambodian people in the whole Kingdom of Cambodia would like to express their heartfelt gratitude for his important actions and activities as King of Cambodia.

On the fifteenth day of the waxing moon, the full moon, on the first lunar month, in the year of the Horse, Catvasaka, Buddhist Era 2546 or 19 December 2002 of the Gregorian calendar, His Majesty presided over the ceremony transporting the Buddha's relics, located in a stupa in front of Phnom Penh's Railways Station to a new stupa located in Athras Mountain in Psar Dek commune, Ponhea Leu district, Kandal province, according to what he had expressed at a public general meeting in front of the Royal Palace on 16 November 1991.

On 30 October, 2011, **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** presided over a mass meeting to bless him on the occasion of his 90th Birthday and the 20th Anniversary of his return to Cambodia, held in front of the Chan Chhaya Pavilion, Royal Palace. This was the last time His Majesty was seen by his children, grandchildren and great-grandchildren and great great-grandchildren. On that auspicious occasion, the Heroic King left his final message stating that he would never again go abroad, away from the Cambodian people. He said that he would stay with his children, grandchildren, great-grandchildren and

www.elibraryofcambodia.org

great great-grandchildren until he passed away. He also expressed the hope that his children, grandchildren, great-grandchildren and great great-granchildren would unite and live together as one with Samdech HUN Sen as Prime Minister of the Royal Government, in order to show to the outside world that we have united well.

His Majesty the Heroic King, Father of the Khmer Nation and the Queen Mother of the Khmer Nation repeated again and again that they had decided not to leave Cambodia; they would stay with their people in Cambodia.

He said that he would enjoy great happiness staying forever with his children, grandchildren, great-grandchildren and great great-grandchildren. According to this royal statement, it was clear that **His Majesty the Heroic King, Father of the Khmer Nation** intended to remain permanently with his children, grandchildren, great-grandchildren and great great-grandchildren. He expressed his admiration for His Majesty the King, Samdech Prime Minister, Samdech President of the Senate, Samdech President of the National Assembly and the people for having helped build the country, clearly showing the world that Cambodia has constantly grown and for having helped the country, the compatriots and the poor in particular. He also expressed his admiration at how well we had done in solving national issues.

His Majesty the King, the Royal Government, the Royal Cambodian Armed Forces and all the people have joined to build the country so Cambodia can avoid any weaknesses and advance towards prosperity as in other countries around the world. All these show the world that Cambodia has achieved national unity in peace, independence and ongoing national construction, and despite the fact that he had retired, he continued to help build the country with the Royal Government. It was the first time that Cambodia found itself in a state of unbreakable unity.

His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK was a Heroic King who always discharged his duties with the basic attributes of a kind disposition for his people, grand children, great-grandchildren and great great-grandchildren across the entire Kingdom of Cambodia. From the past to the present, His Majesty always undertook social activities – including the building of Temples, Buddhists cells, ceremonial halls, schools, hospitals, clinics, houses, roads, embankments, creeks, wells and

www.elibraryofcambodia.org

ponds - for the Buddhist monks and for the people. He donated and continued to grant his weekly gifts to the poor and to those who faced extreme hardship in their livelihoods.

The above-mentioned charitable activities reflected the trustworthiness of the tenfold qualities of the highly esteemed **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK**, who offered donations to his Cambodian people on the basis of non-discrimination about colour, race or religion. Because of this integrity, all the political parties and the people in the whole country fully supported the King and put him back on the throne in 1993, something which has never happened in the history of the world.

His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK was a great Buddhist supporter, who had good faith in Buddhism and observed Buddhist guidance with purity in mind for growth, protection and love of peace both inside the country and around the world. In particular, His Majesty brought peace, happiness and prosperity to the Nation and the Cambodian people. Thus, on 2 May 2012, the President of the World Buddhist Summit, Most Venerable Dr. Kyuse Enshinjoh, from Japan, bestowed on His Majesty the title of "**Supreme Royal Father of World Buddhism**".

On the fifteen day of the waning moon, of the tenth lunar month, in the year of the Dragon, Catvasaka, Buddhist Era 2556, or 15 October 2012 of the Gregorian calendar, at 01:20 a.m., **His Majesty the Heroic King NORODOM SIHANOUK, Father of the Khmer Nation,** passed away at the age of 90 in a Hospital in Beijing, in the People's Republic of China.

The Commission for the arrangement of the Funeral Ceremony of His Majesty the Heroic King, was instantly established with Samdech Akka Moha Thamma Pothisal CHEA Sim, President of the Senate, as Chairman,; Samdech Akka Moha Ponhea Chakrei HENG Samrin, President of the National Assembly, as Deputy Chairman; Samdech Akka Moha Sena Padei Techo HUN Sen, as Standing Deputy Chairman; Samdech Chaufea Veang Voreak Viengchey Athipadey Sroeungkea KONG Sam Ol, as Permanent Deputy Chairman, many other Excellencies, Deputy Prime Ministers, Senior Ministers, Ministers and the Capital and Provincial Governors, acting respectively as deputy chairpersons and members.

www.elibraryofcambodia.org

On the second day of the waxing moon, of the tenth lunar month, or 17 October of the Gregorian calendar, the royal body was carried in a procession to His Majesty's motherland by a special plane. The royal carriage carried the royal body in a procession from the Phnom Penh International Airport to the Royal Palace, with some 1,200.000 people taking part in the mourning and receiving the royal body along the streets of the capital.

On the eleventh day of the waning moon, of the eleventh lunar month, in the year of the Dragon, Chatvasaka, Buddhist Era 2556, or 10 November 2012 of the Gregorian calendar at 13:00 hours, the Supreme Patriarchs of the two Buddhist orders and the ten chiefs of monks assembled together to give the royal body of His Majesty the Heroic King the posthumous royal title as "**Preah Borom Ratanak Kaudh**". His Majesty the King bestowed the posthumous title on his eminent Father by signing a Royal Decree on the same date.

On Sunday 18 November 2012, the Nenbutsushu Buddhist Sect in Japan, led by the Most Venerable Dr. Kyuse Enshinjoh, organized a Grand Funeral Ceremony to honour the memory and dedicate good deeds to the spirit of **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK "Preah Borom Ratanak Kaudh".** On this solemn occasion, His Majesty Preah Bat Samdech Preah Boromneath NORODOM SIHAMONI and the Queen Mother of the Khmer Nation, assigned the Supreme Patriarchs of the two Buddhists orders as royal representatives to attend the ceremony.

On the fifteenth day of the waxing moon, in the full moon, of the eleven lunar month, in the year of the Dragon, or 28 November 2012 of the Gregorian calendar, at a royal ceremony presided by His Majesty the King and the Queen Mother of the Khmer Nation, the Supreme Patriarchs of the two Buddhist orders and the ten chief monks, in the presence of Samdech Akka Moha Ponhea Chakrei HENG Samrin, President of the National Assembly, Samdech Akka Moha Sena Padei Techo HUN Sen, Prime Minister, the Minister of the Royal palace, Samdech Chaufea Veang Voreak Viengchey Athipadey Sroeungkea KONG Sam OL, officiated the ceremony of granting the royal posthumous title of "**Preah Borom Ratanak Kaudh**".

www.elibraryofcambodia.org

One of the most notable occurrences in the extraordinary life of **His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK** is that he was born on 31 October 1922; was crowned King of Cambodia on 28 October 1941 and passed away on 15 October 2012. Three important occurrences all happened in the same month – October – only the days were different.

His Majesty Preah Bat Samdech Preah NORODOM SIHANOUK, was the most outstanding **Heroic King**. During his whole life, he devoted his physical strength and intelligence to the great duties of maintaining the territorial integrity, developing and protecting the country and to improving the region for the sake of its prosperity and happiness, and renowned fame throughout the world from the beginning to the present.

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះករុណាជាម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង និង សម្តេចព្រះរាជអគ្គមហេសី ព្រះអង្គយាងប្រារព្ធព្រះរាជពិធី
អុជទៀនជ័យនៅវិមានឯករាជ្យក្នុងឱកាសខួបលើកទី ៤៨ នៃថ្ងៃបុណ្យឯករាជ្យជាតិ ៩ វិច្ឆិកា
(១៩៥៣ - ២០០១)

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

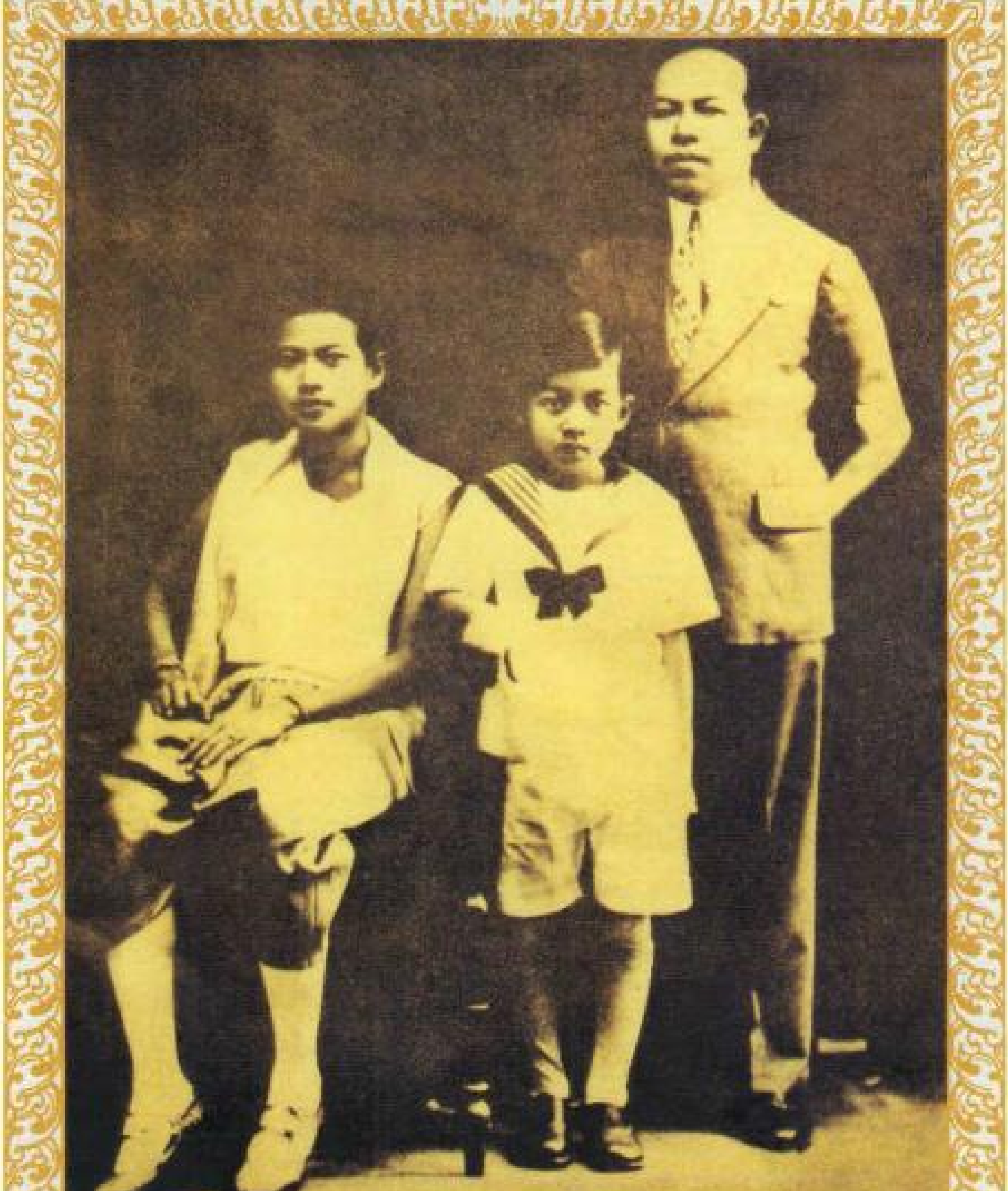

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះរាជបូជនីយកិច្ចទាមទារឯករាជ្យជាតិ
និង សម័យសង្គមរាស្ត្រនិយមដ៏រុងរឿង

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

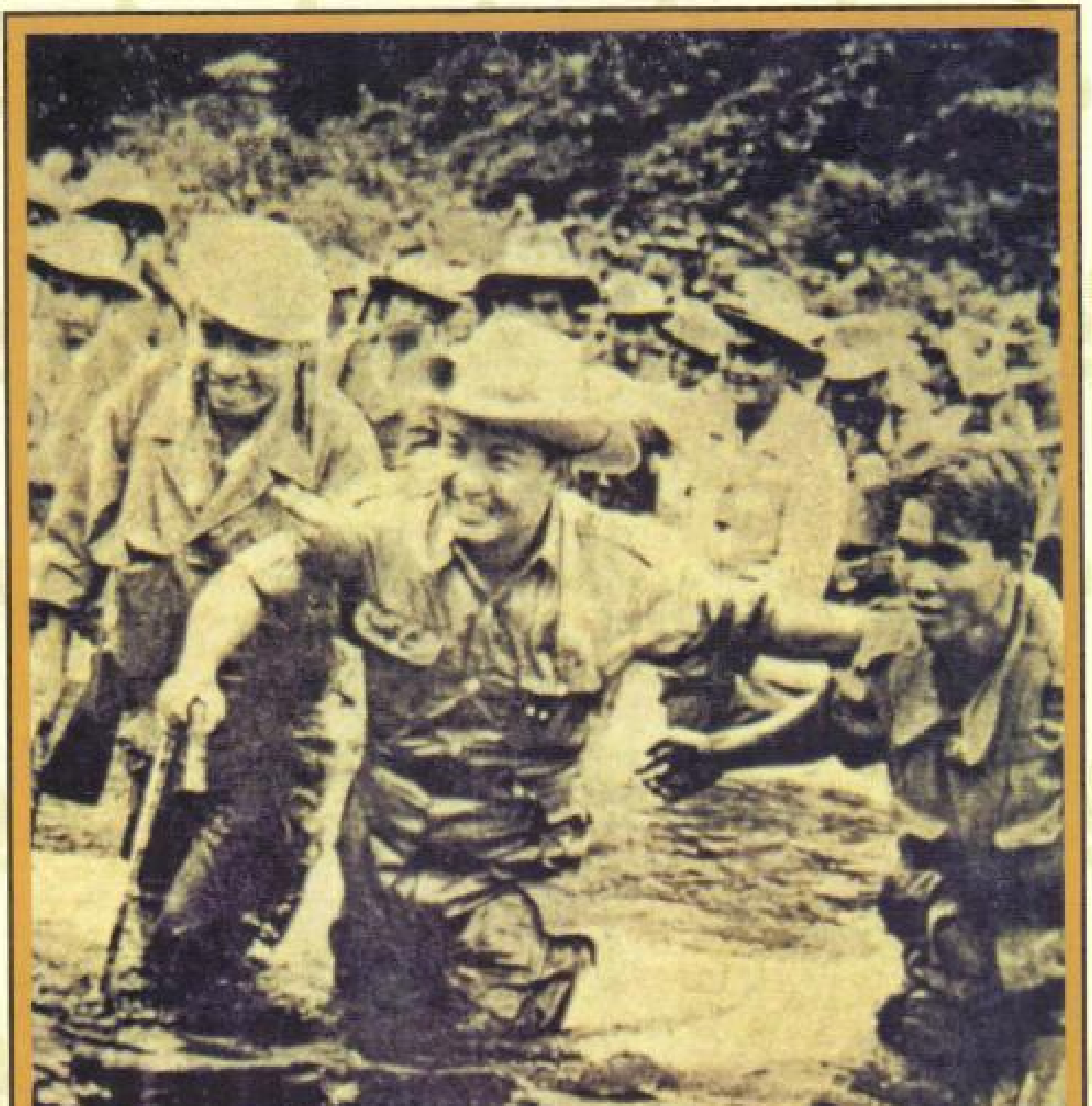

www.elibraryofcambodia.org

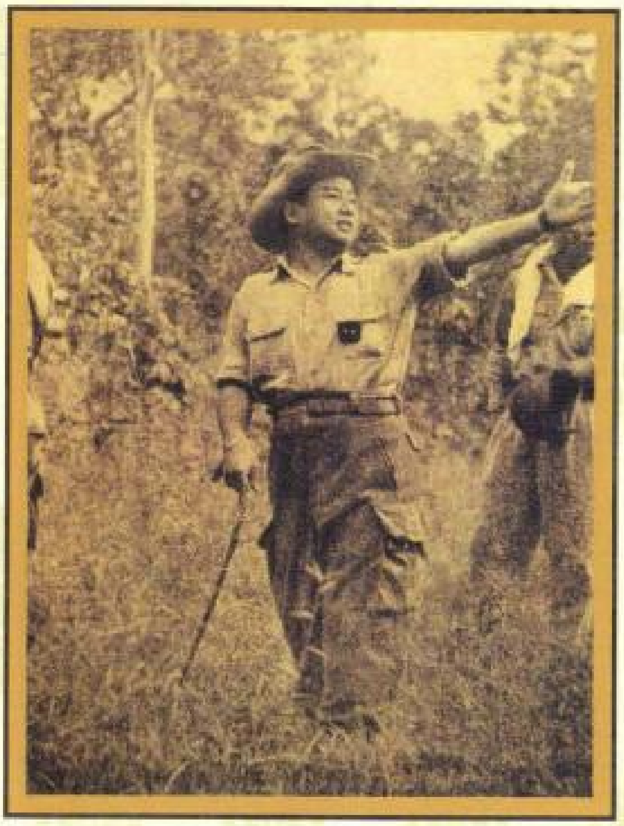

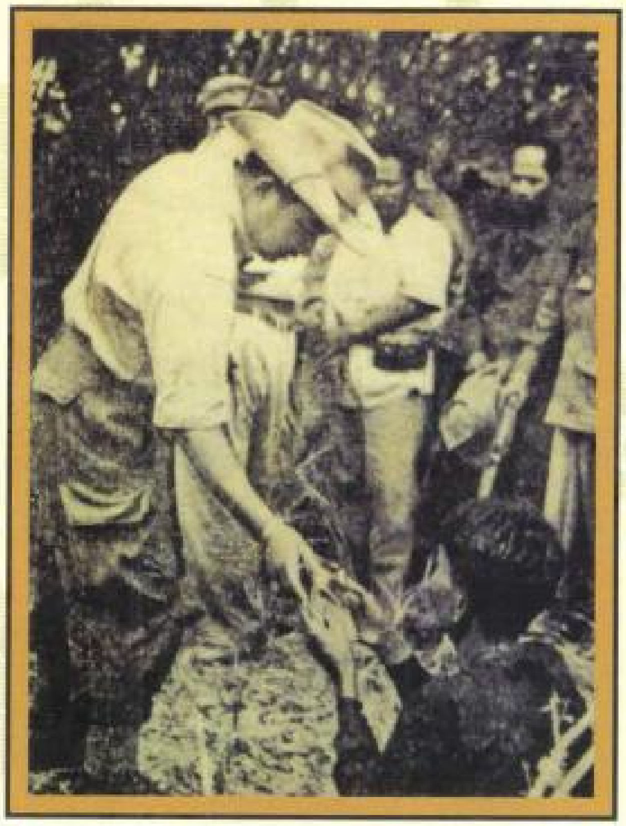

www.elibraryofcambodia.org

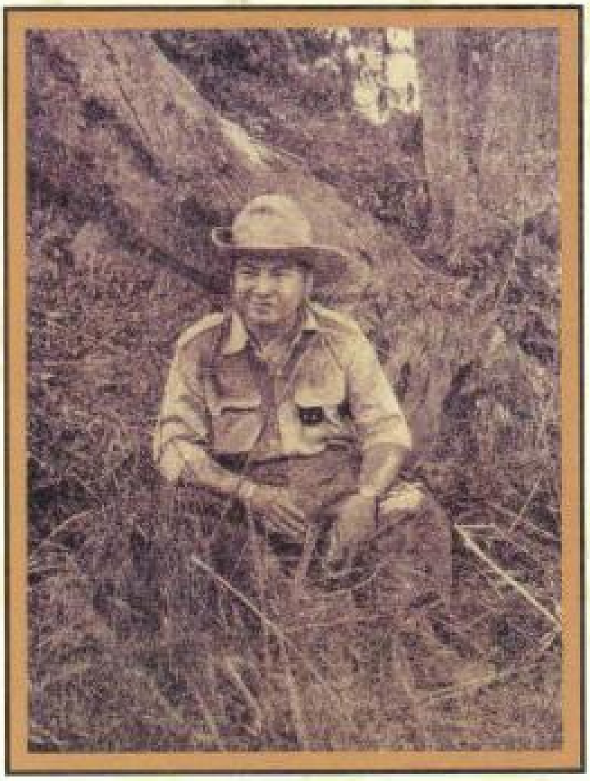

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

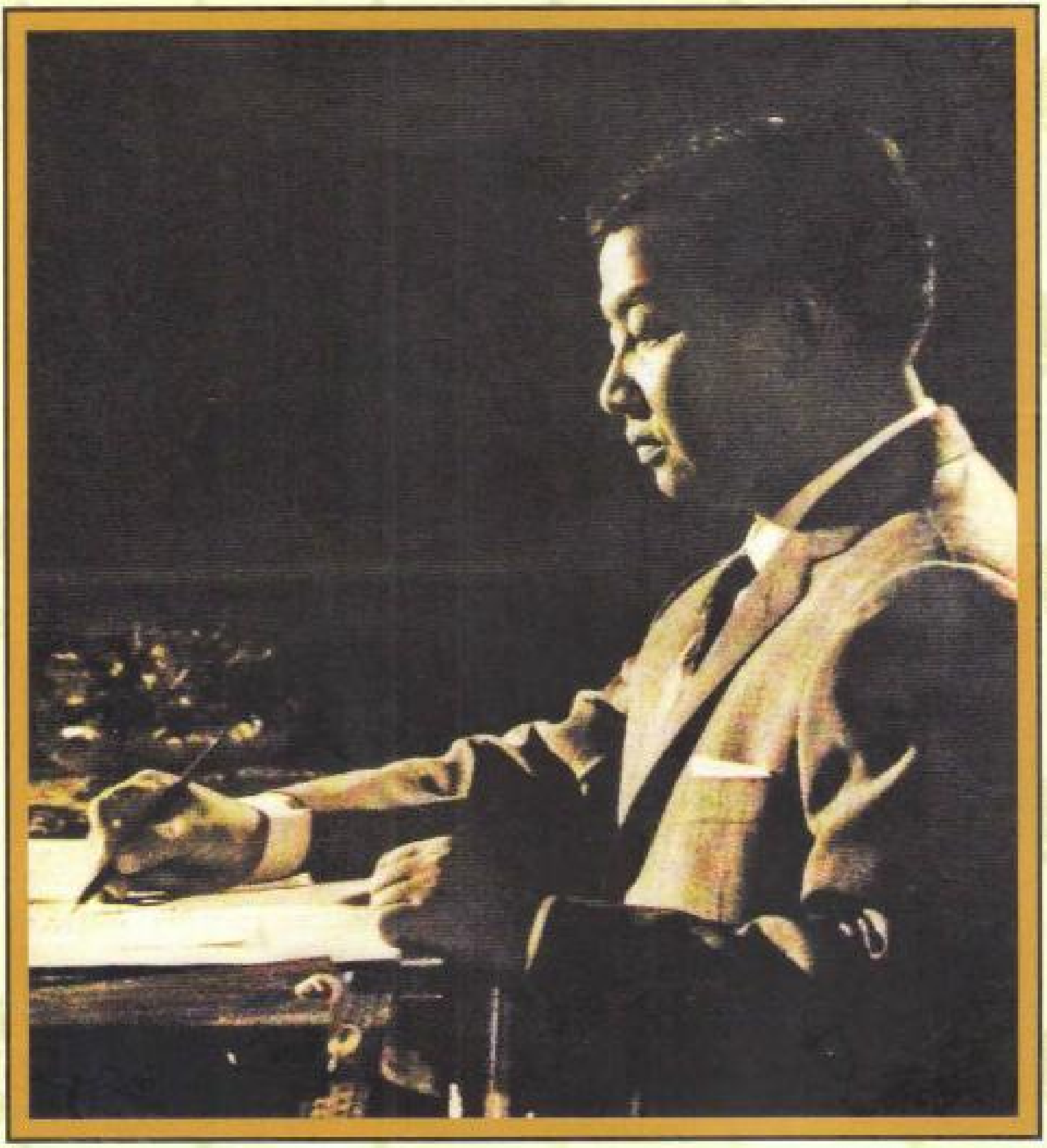

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

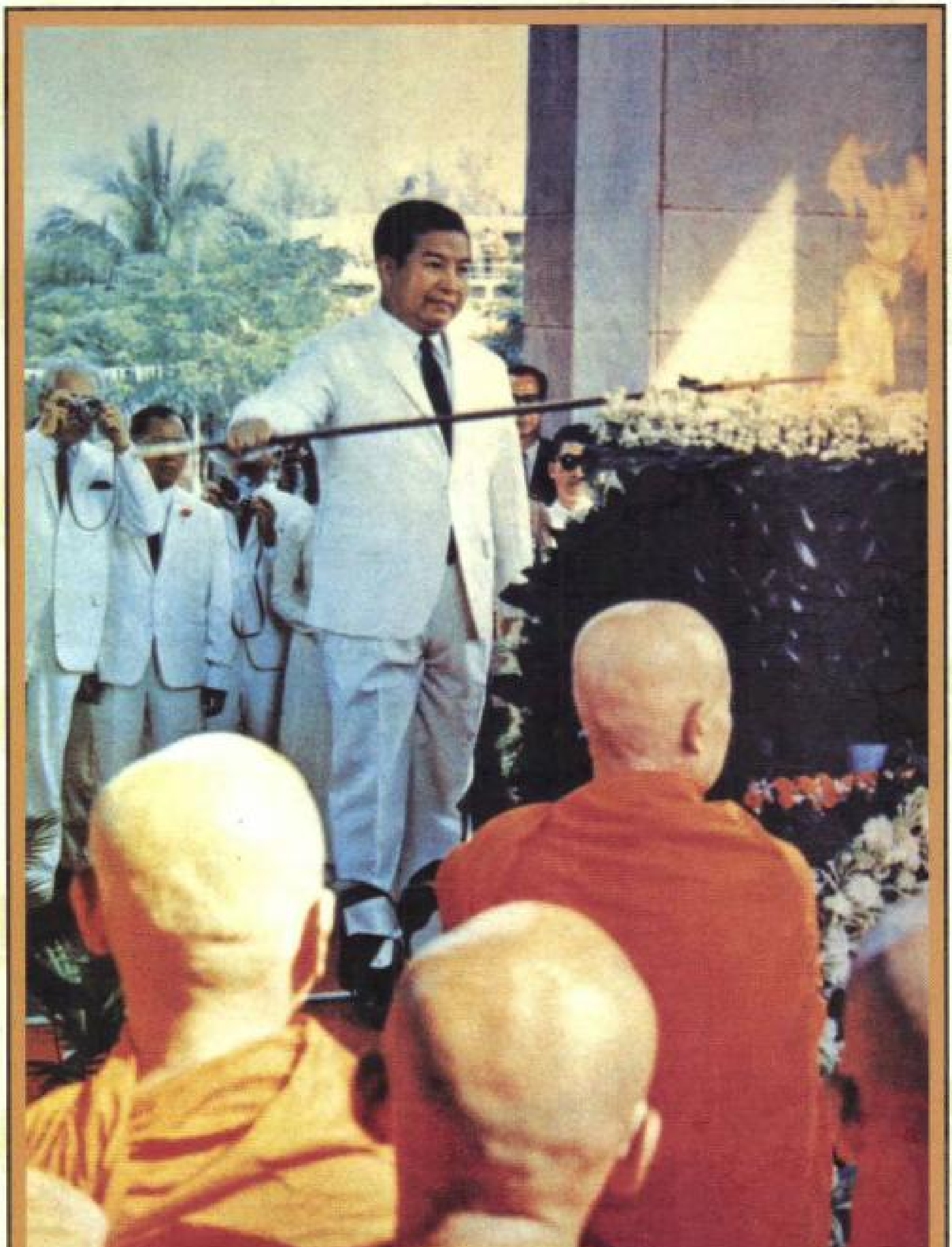

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

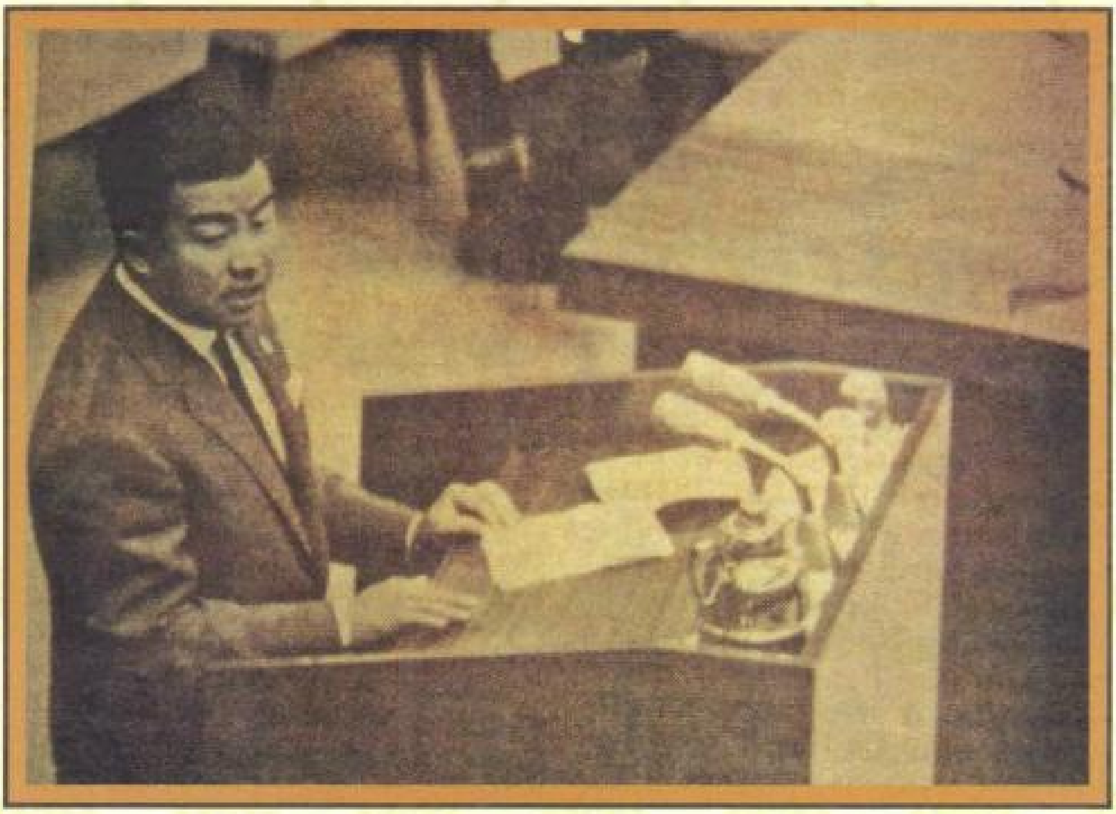

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

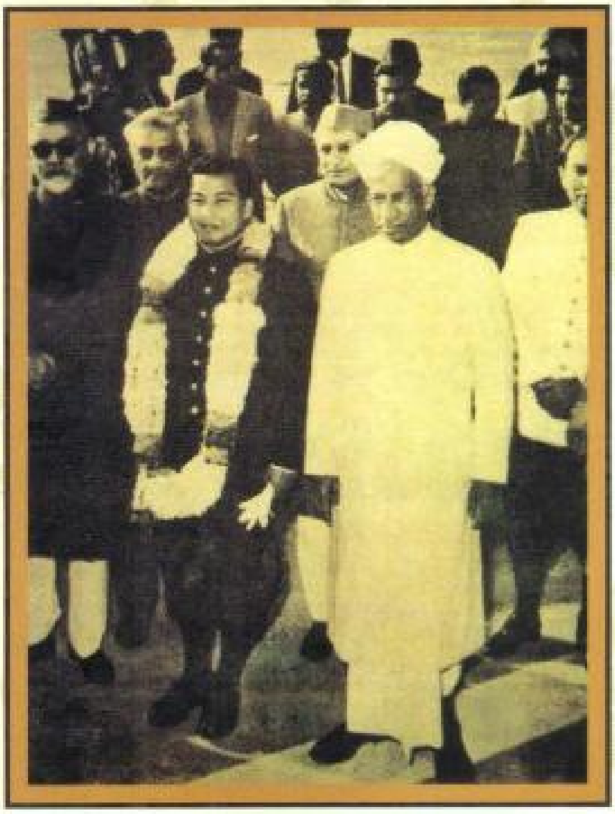

www.elibraryofcambodia.org

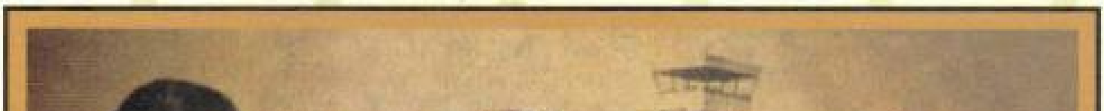

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

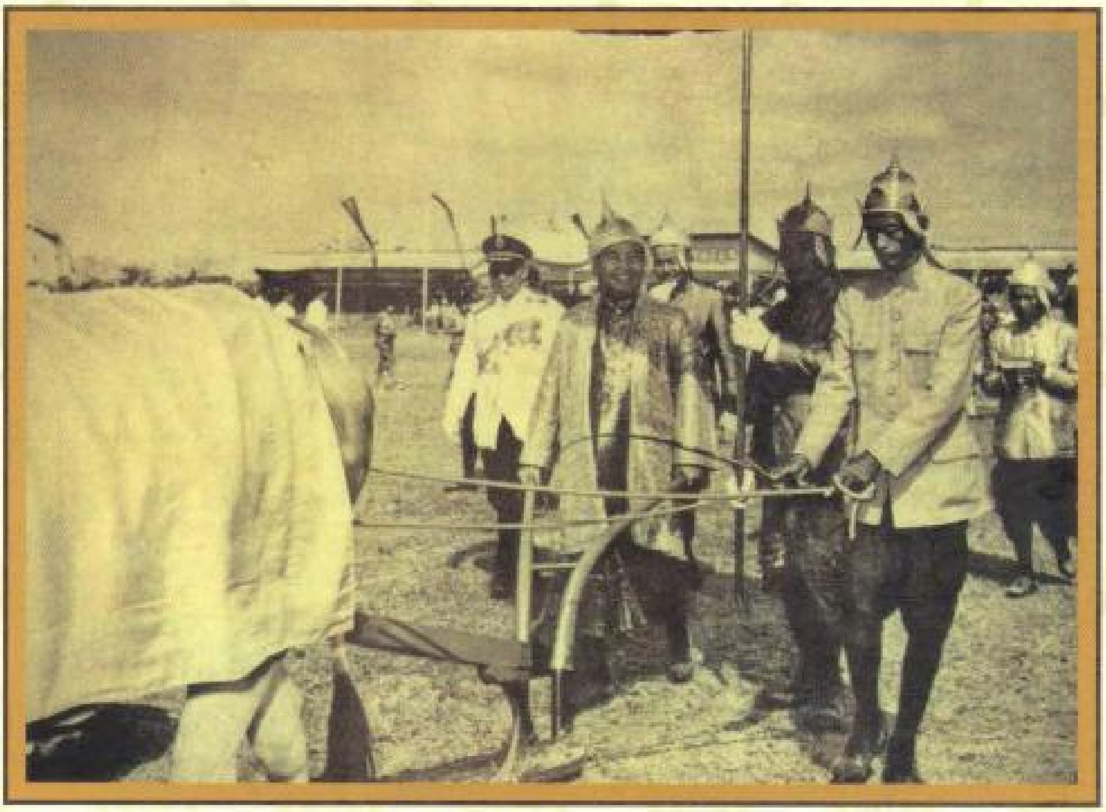

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

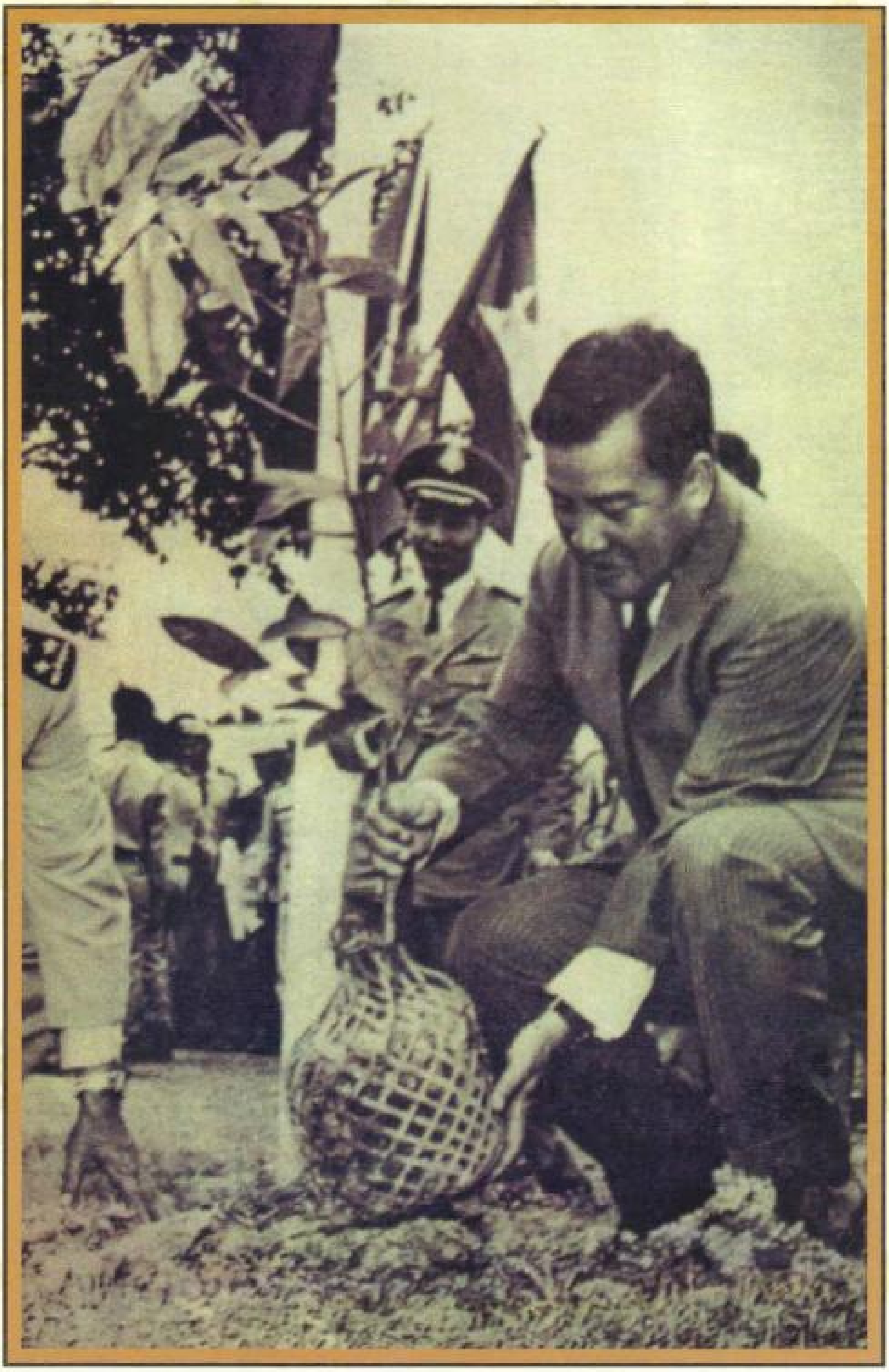

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

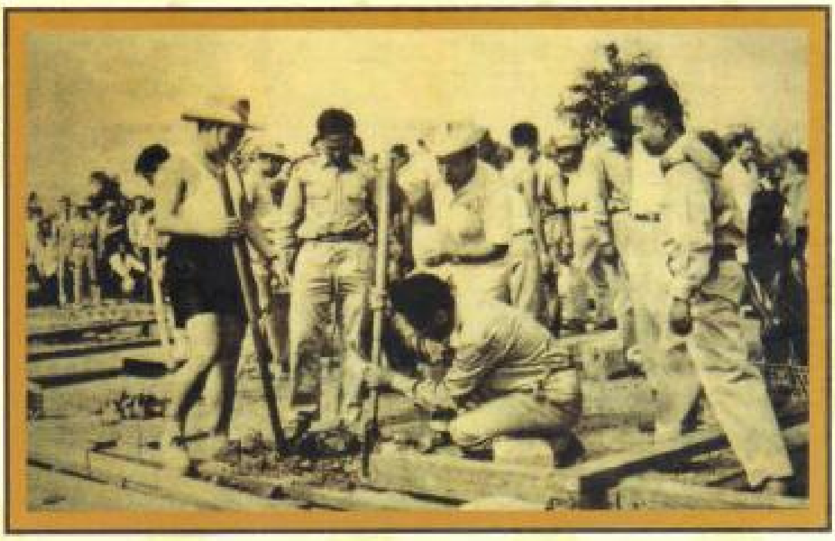

www.elibraryofcambodia.org

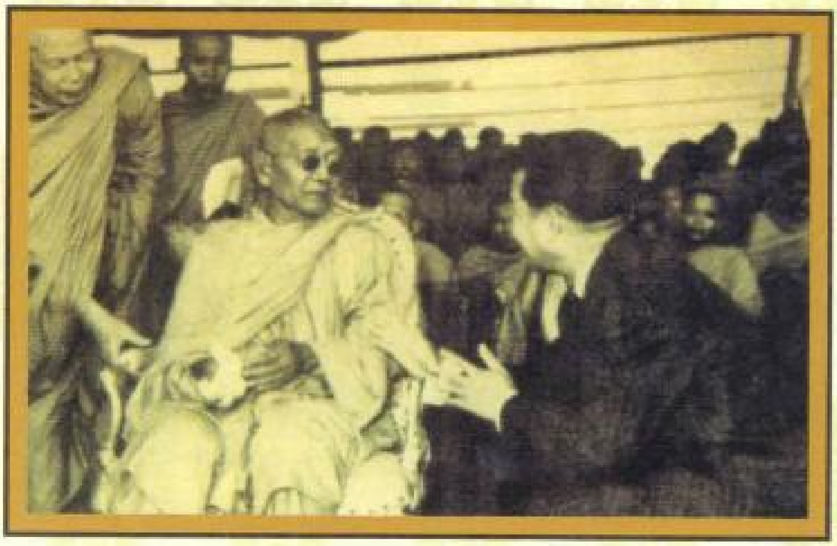

www.elibraryofcambodia.org

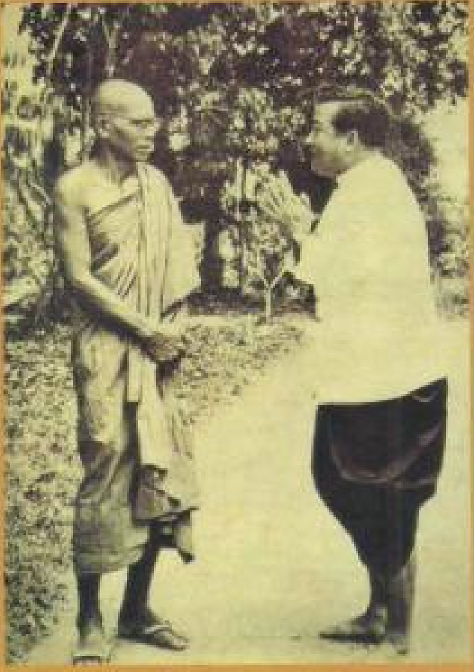

www.elibraryofcambodia.org

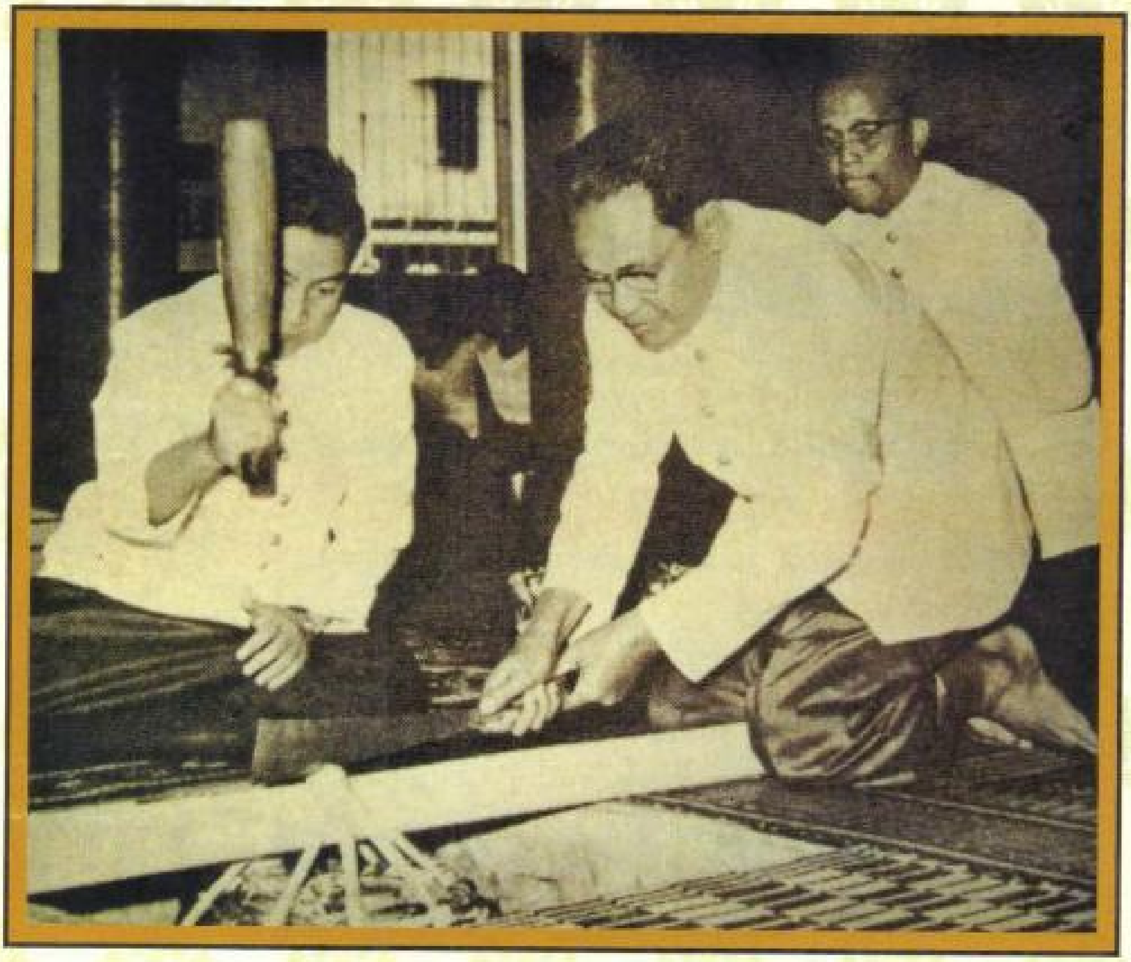

www.elibraryofcambodia.org

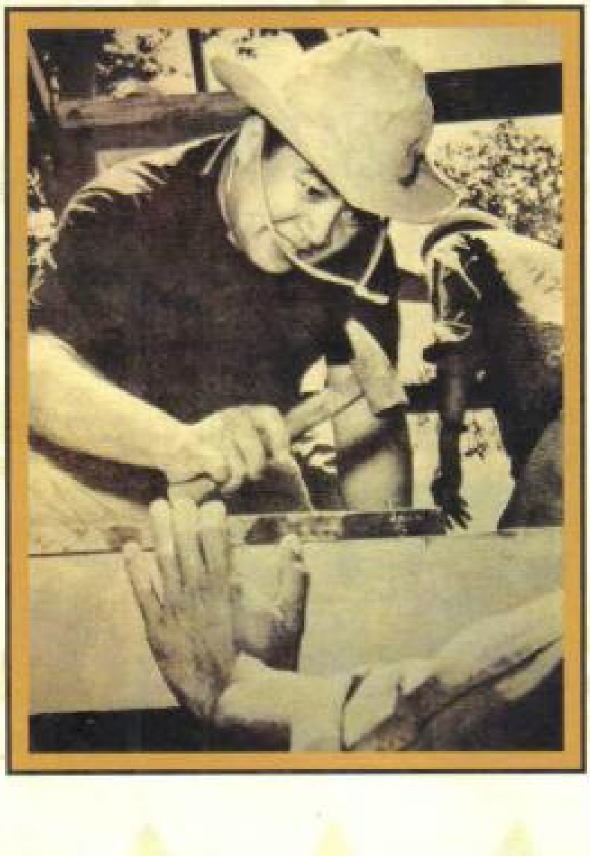

www.elibraryofcambodia.org

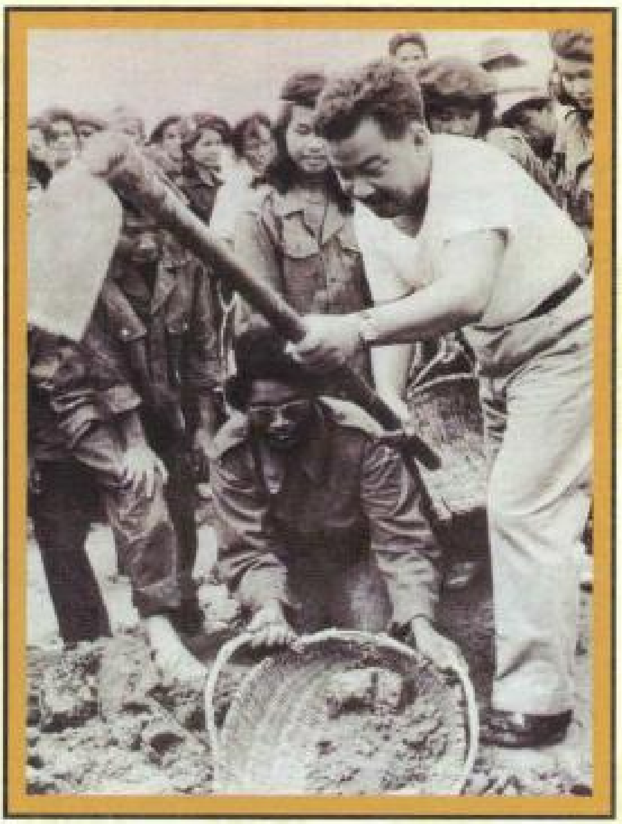

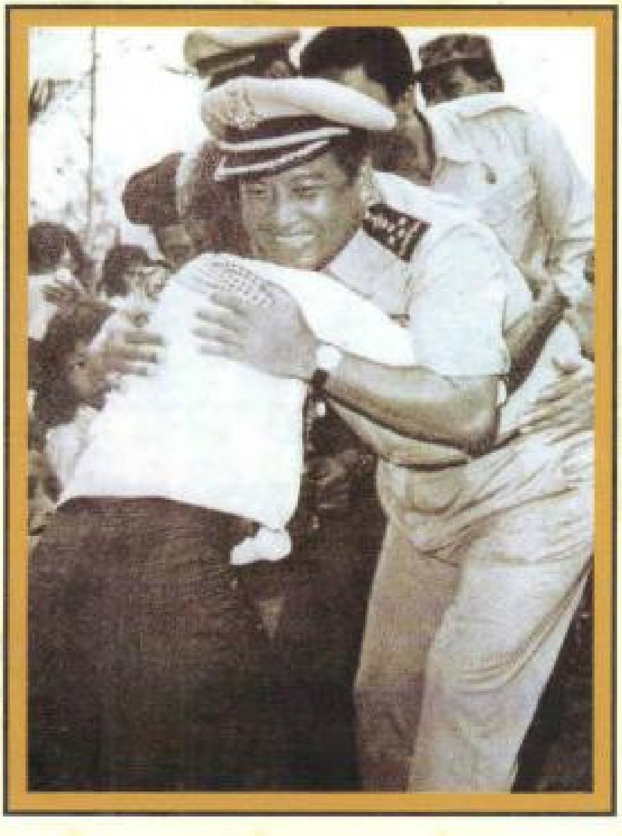

www.elibraryofcambodia.org

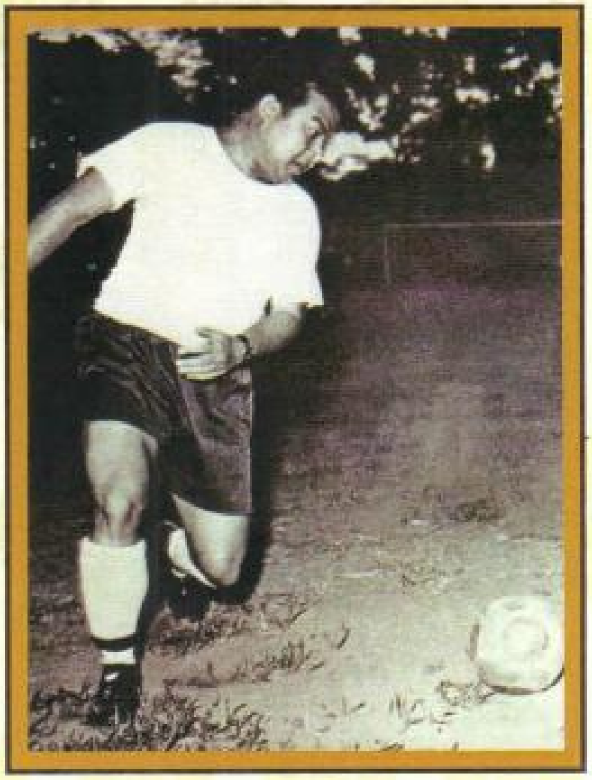

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះរាជដំណើរយាងនិវត្តន៍មកកាន់មាតុភូមិ
និង ការគ្រងរាជសម្បត្តិជាថ្មីឡើងវិញ

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

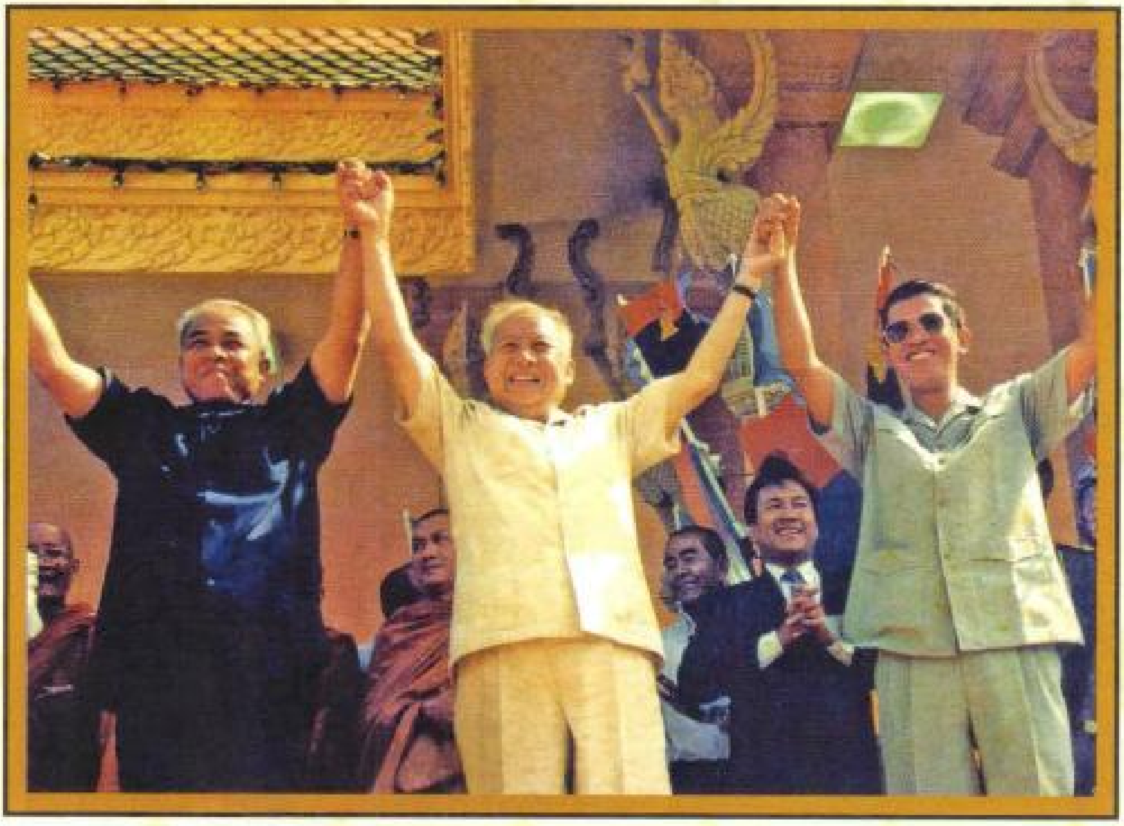

www.elibraryofcambodia.org

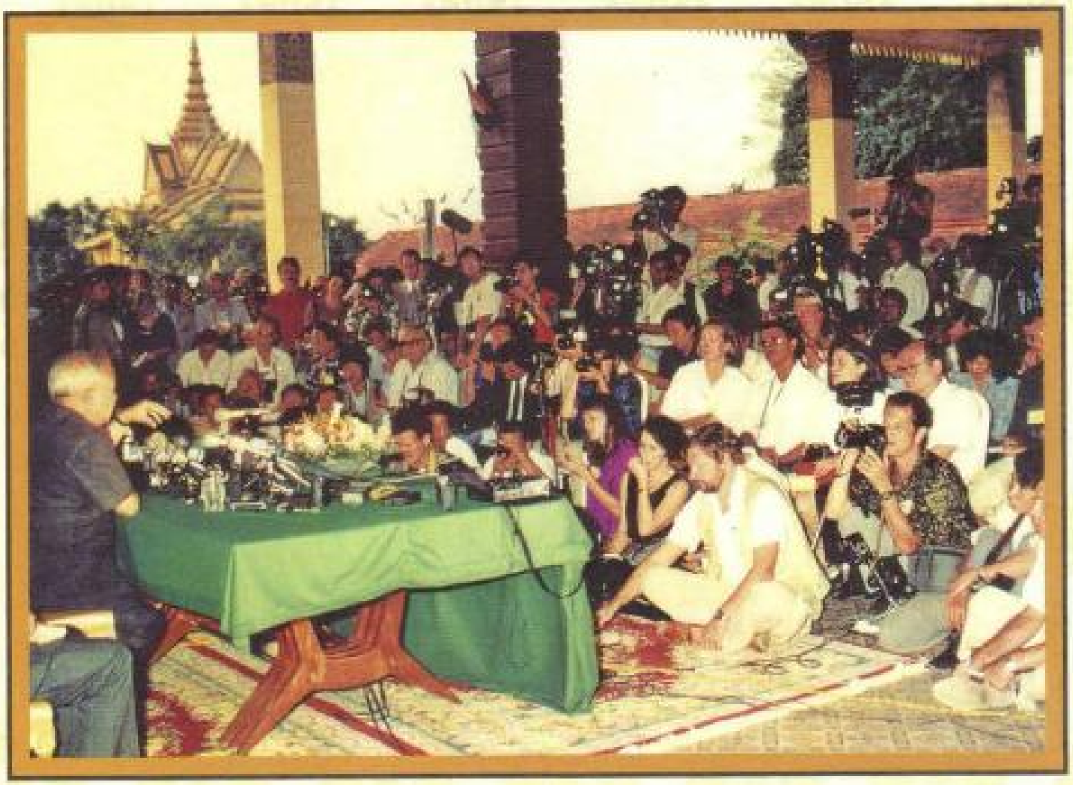

www.elibraryofcambodia.org

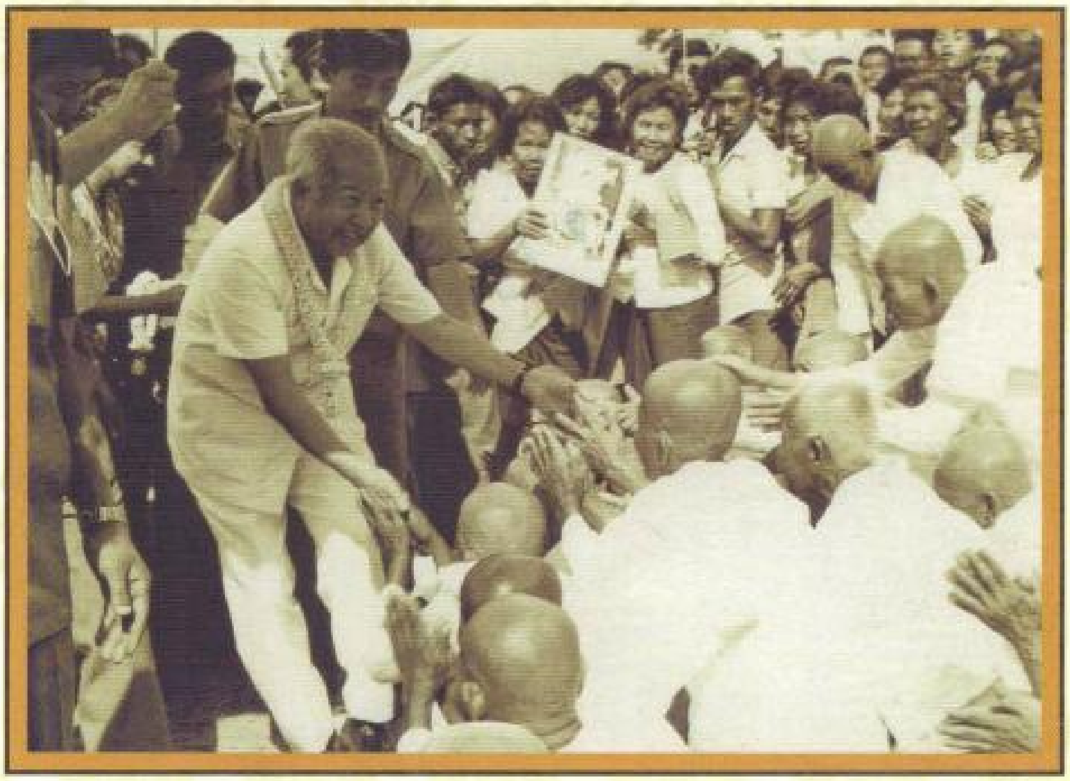

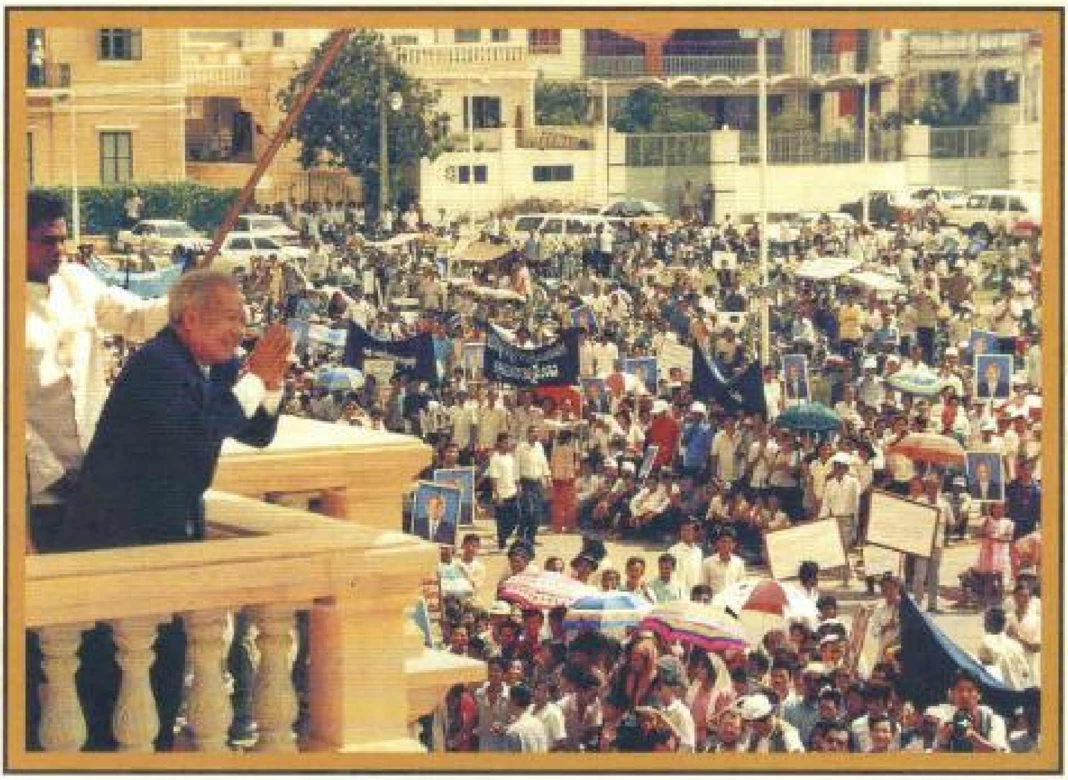

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

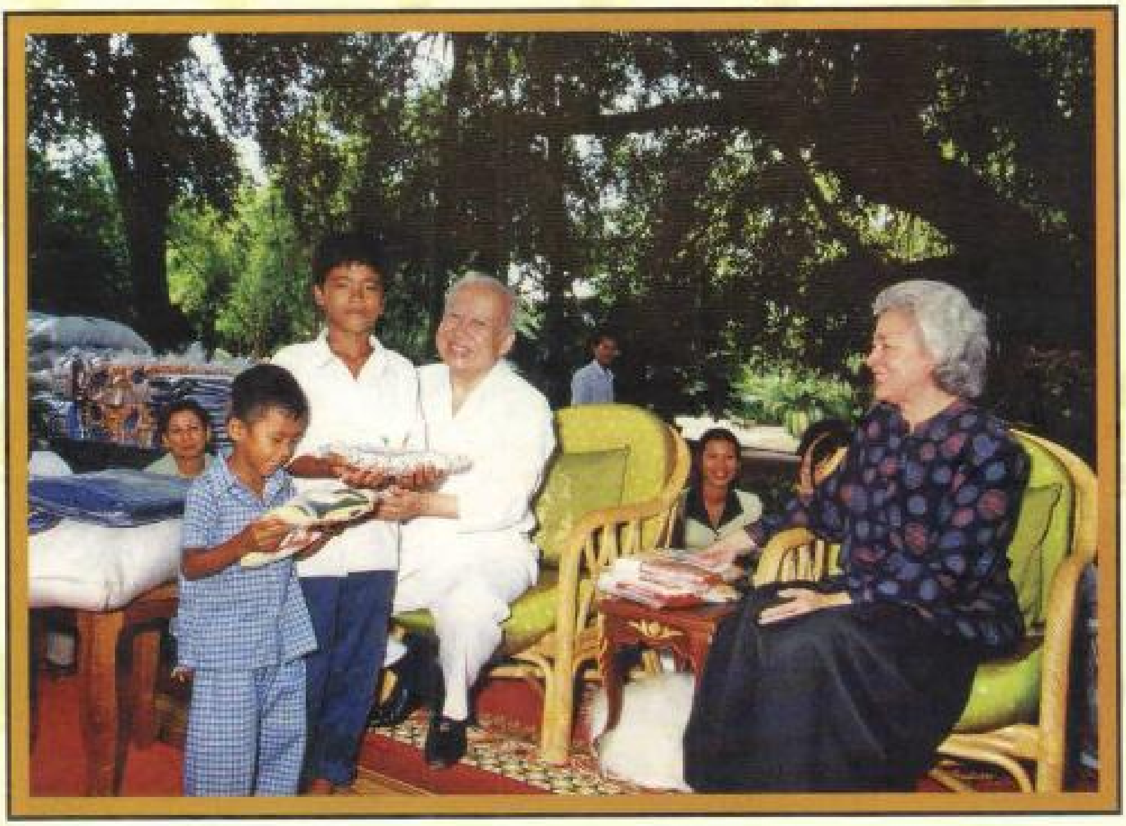

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះរាជពិធីដង្ហែព្រះសារីរិកធាតុ ពីព្រះសក្យមុនីចេតិយ រាជធានីភ្នំពេញ ទៅតម្កល់នៅ
ព្រះមហាសក្យមុនីចេតិយថ្មី នៅភ្នំព្រះរាជទ្រព្យ (ឧត្តុង្គ) ឃុំផ្សារដែក ស្រុកពញាឮ
ខេត្តកណ្តាល
កាលពីថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០២

www.elibraryofcambodia.org

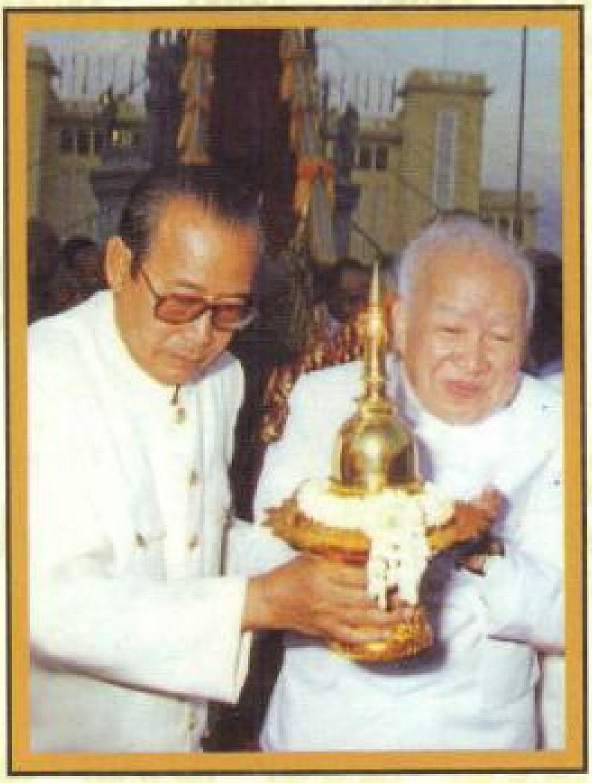

www.elibraryofcambodia.org

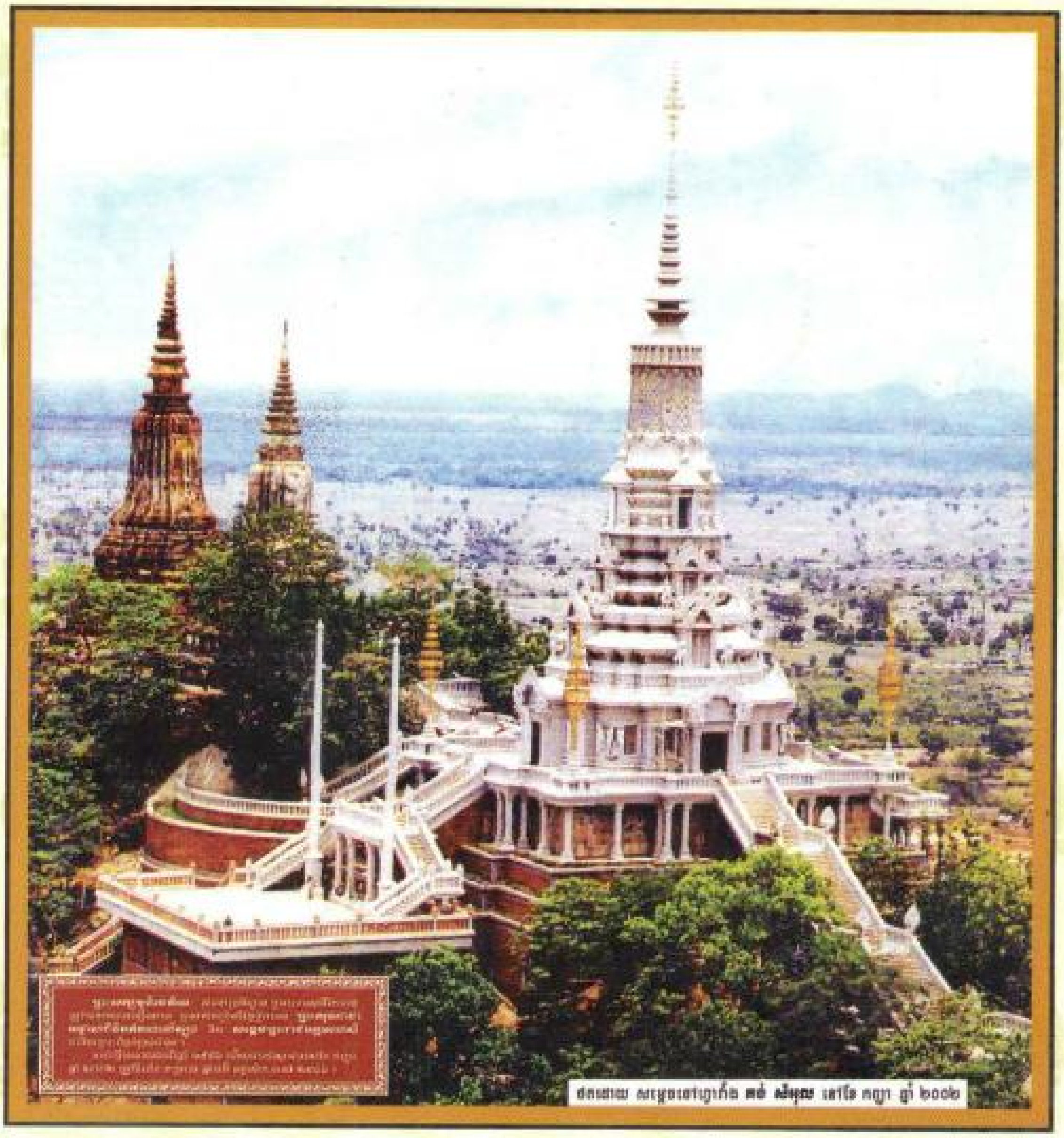

www.elibraryofcambodia.org

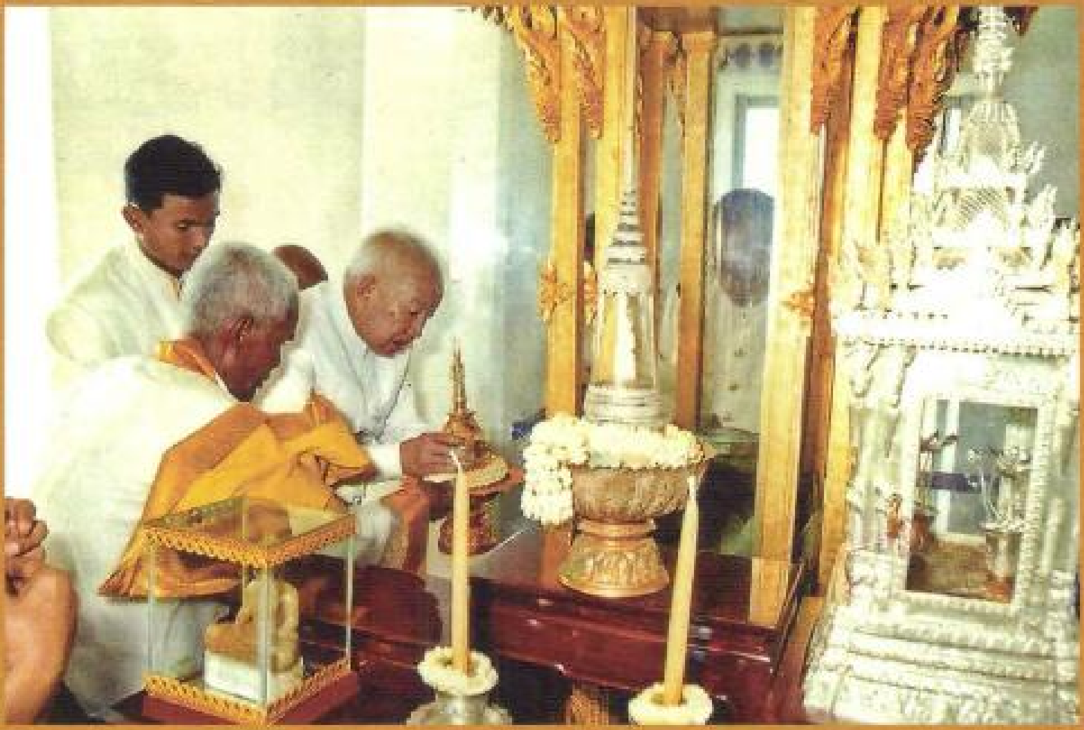

www.elibraryofcambodia.org

នៅថ្ងៃ១៥រោច ខែភទ្របទ ឆ្នាំរោង ចត្វាស័ក ព.ស. ២៥៥៦ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១២ វេលាម៉ោង០១.២០នាទី រំលងអធ្រាត្រ **ព្រះករុណា ព្រះមហាវីរក្សត្រ នរោត្តម សីហនុ ព្រះវររាជបិតាជាតិខ្មែរ** ព្រះអង្គបានយាងចូលព្រះទិវង្គត ដោយព្រះជរាពាធ ក្នុងព្រះជន្មាយុ ៩០ ព្រះវស្សា នៅមន្ទីរពេទ្យទីក្រុងប៉េកាំង សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន។

www.elibraryofcambodia.org

ថ្នាក់ដឹកនាំនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន អញ្ជើញចូលគាល់ ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង
និងសម្តេចព្រះមហាក្សត្រី ព្រះវររាជមាតាជាតិខ្មែរ
ដើម្បីសម្តែងមរណទុក្ខចំពោះការសោយព្រះទិវង្គតរបស់ ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច
ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះមហាវីរក្សត្រ

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះរាជពិធីដង្ហែព្រះបរមសព **ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះមហាវីរក្សត្រ ព្រះវររាជបិតាជាតិខ្មែរ** ជាទីសក្ការៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ពីព្រលានយន្តហោះអន្តរជាតិភ្នំពេញ មកកាន់ព្រះបរមរាជវាំង នៅថ្ងៃទី១៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១២

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

អង្គប្រជុំពិភាក្សាអំពីព្រះបរមបច្ឆាមរណនាម
ថ្វាយព្រះបរមសព **ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ**
កាលពីថ្ងៃទី១០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២ នៅព្រះទីនាំងភោជនីយ ព្រះបរមរាជវាំង

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះរាជពិធីប្រកាសព្រះបរមបច្ឆាមរណនាម ថ្វាយព្រះបរមសព
ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ជា **ព្រះបរមរតនកោដ្ឋ**
កាលពីថ្ងៃទី២៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២ នៅព្រះទីនាំងមហាមន្ទីរ ព្រះបរមរាជវាំង

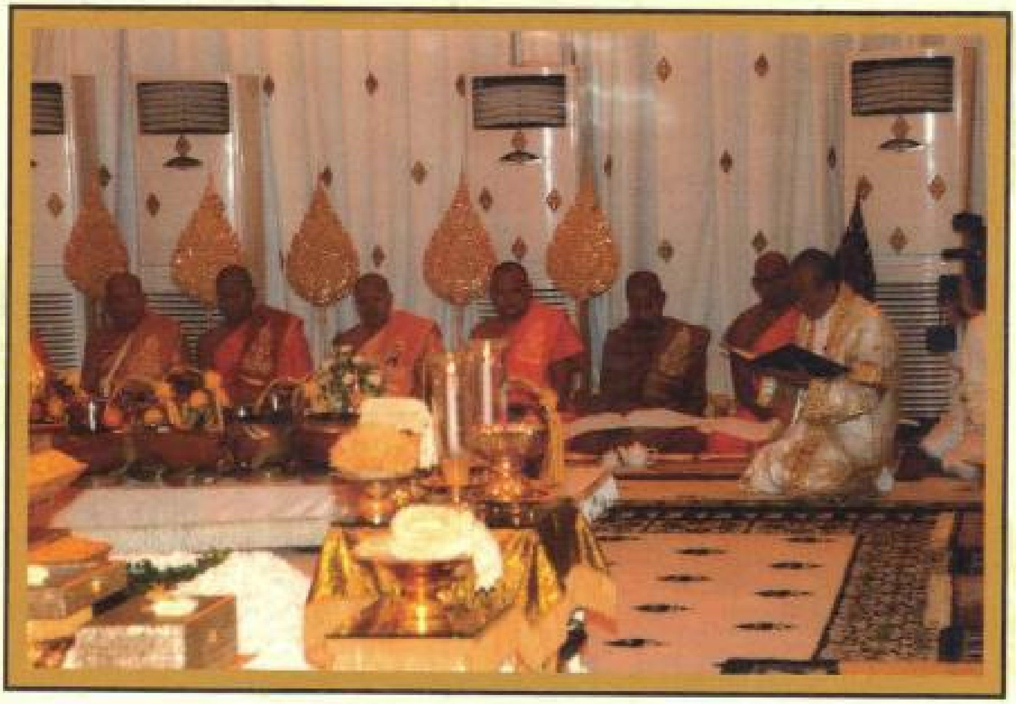

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

ការផ្សាយរបស់ក្រសួងព្រះបរមរាជវាំង

រក្សាសិទ្ធ

២០១៣

www.elibraryofcambodia.org

ការផ្សាយសៀវភៅនេះជា eBook បានបង្កើតឡើងដោយ
មូលនិធិខ្មែរសម្រាប់ការសិក្សា និង ករុណាខ្មែរ
ដើម្បីបម្រើប្រយោជន៍ជាសាធារណៈ ដោយមិនគិតកម្រៃ

ស្កេនជា eBook ដោយ សៀង ស៊ីវ៉ាន់
ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៧

បើលោក លោកស្រី ចង់បានសៀវភៅនេះ ឬអានបន្តទៀត
សូមទិញ ឬជាវពីអ្នកនិពន្ធ

ឬបណ្ណាគារដោយផ្ទាល់ដើម្បីគោរព "រក្សាសិទ្ធ" របស់អ្នកនិពន្ធ។

យើងខ្ញុំ ពុំមានការប្រស្រ័យទាក់ទង ដោយប្រភេទណាមួយជាមួយ
អ្នកនិពន្ធ ឬបណ្ណាគារទេ។

សូមអរគុណ
ខ្ញៅ យុនសំរ៉ង
ប្រធានមូលនិធិខ្មែរសម្រាប់ការសិក្សា និង ករុណាខ្មែរ

ករុណាខ្មែរ
ធ្វើទាន ដោះទុក្ខ កសាង

CAMBODIAN EDUCATION EXCELLENCE
មូលនិធិខ្មែរសម្រាប់ការសិក្សា
FOUNDATION

www.elibraryofcambodia.org

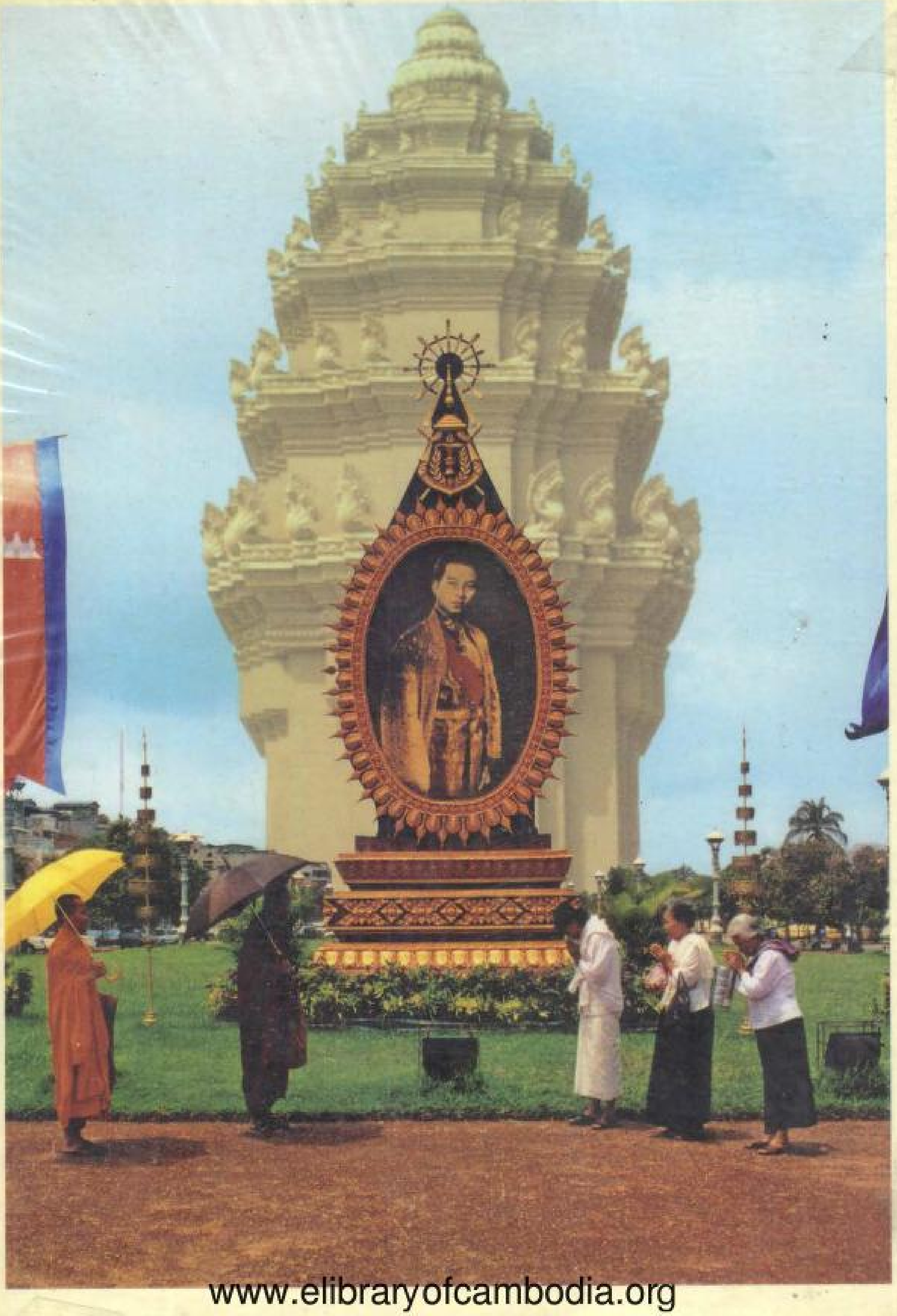

www.elibraryofcambodia.org